

PKS- yhteisöraportti 2|2021

Helsinki

Sisällys

Tämä raportti sisältää pääkaupunkiseutuyhteisesti raportoitavat yhteisöt. Raportissa esitetään kustakin yhteisöstä niiden toimittamien katsausten perusteella vuoden 2021 toisen neljänneksen toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot. PKS-raportti tehdään neljän kuukauden välein.

Omistajaohjauksen tavoitteet.....	2
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS).....	8
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL).....	14
HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.....	18
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy.....	23
Tunnuslukujen laskukaavat.....	26
Liite 1 HUS katsaus 2021	27

Julkaisija	PKS-yhteisöraportti 1/2021
Nimike	Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisu 2021:30 (pdf- verkkajulkaisu)
Sarja	
ISBN	IISBN 978-952-331-976-9 (pdf)
Tiedustelut	Controller Pia Halinen, erityissuunnittelija Tiina Leinonen

Kuntayhtymien omistajaohjauksen yhteiset tavoitteet vuodelle 2021

KUNTAYHTYMIEN OMISTAJA-OHJAUKSEN YHTEISET TAVOITTEET	HUS Toteuma	HSL Toteuma	HSY Toteuma
<p>1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioiminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi</p>	<p>Vuoden 2020 lopussa taseeseen kertynyt alijäämä oli 15 milj. euroa. Alijäämä tullaan kattamaan vuosina 2022-2024 valituilla toimenpiteillä keinovalikoimasta: omaisuuden myynti; toimintakulujen karsiminen siten, ettei niillä ole vaikutusta hoitotakuun toteutumiselle (mobiliili-, etä- ja digihoitopolut, yhtenäiset ja integroidut hoitopolut yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa), rakenteelliset ratkaisut. Lisäksi muina mahdollisina keinoina: hintojen korottaminen ja peruspääoman koron alentaminen.</p> <p>Viimeisimmän tulosennusteen mukaan vuodelta 2021 ei synny katettavaa alijäämää.</p>	<p>Osavuosisikatsauksen tulosennuste perustuu skenaarioon, jonka mukaan matkustajamäärät jäävät 40 % koronaa edeltävän jakson ajankohdasta (vrt. 2019). Raportointihetkellä HSL:ssä ollaan hieman jäljessä tästä tavoitteesta ja tulosennusteessa oletuksena on, että matkustajamäärät lähtevät vähitellen loppuvuoden aikana nousuun. Mikäli joukkoliikenteen käytön palautuminen on odotuksia hitaampaa tai matkustaminen vähenee uudelleen esim. uusien rajoitusten johdosta, voi HSL:n tulos olla osavuosisikatsauksen ennustetta huomattavastikin heikompi.</p>	<p>Vuonna 2021 toteutetaan useiden HSY:n organisaatiota läpäisevien prosessien sujuvoittaminen Leanmenetelmällä. Vuoden aikana käyttöön otettavalla uudella hankintajärjestelmällä parannetaan hankintojen tehokkuutta. Täyttölupamenettelyllä hallitaan henkilöstömäärän kasvua. Talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 kiinnitetään erityisesti huomiota tuottavuuden kehittämiseen tuottavuusohjelman pohjalta.</p>
<p>2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa</p>	<p>Alkuvuoden 2021 alusta on pidetty yhteensä neljätoista Tuottavuushankkeen loppuraportointitilaisuutta tai loppuraportointiin liittyvää jatkokatselointitilaisuutta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yksi projekti odottaa loppuraportointia: Tuotevalikoiman karsiminen ja harmonisointi (11.10.2021). - Kaksi projektia odottaa loppuraportointiin jatkokatselointia: Toimipisteverkoston kriittinen tarkastelu ja toimipisteiden keskittäminen (Diagnostiikka 22.9.2021), Kilpailutusprosessin tehostaminen (sulautuu mahdollisesti osaksi STR 2022 projektia, jolloin jatkokatselointi peruuntuu). - Uudet Tuottavuusohjelman projektit vuodelle 2022: Tulosalueita ja -yksiköitä pyydettiin tuottavuustavoitteen varmistamiseksi tekemään yksilöity suunnitelma tuottavuusohjelmansa toteuttamiseksi, sekä tekemään sen euromääräisesti suurimmasta projektista erillinen yksityiskohtainen suunnitelma projektiortille 15.10.2021 mennessä. 	<p>HSL:ssä on käynnissä uuden strategian päivitystyö, jonka tavoitteena on saada uusi strategia HSL:n hallituksen käsittelyyn joulukuun aikana. HSL:n hallitus arvioi toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tuloskortissa HSL:lle asetettujen tavoitteiden saavuttamista säännöllisesti osavuosisikatsausraportoinnin yhteydessä. Akuuttia tilannetta seurataan myös kuukausittain normaalin kuukausiraportoinnin yhteydessä.</p>	<p>Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmissä, jotka myös määrittelevät korjaustoimenpiteet. Strategisia tavoitteita käsitellään myös osavuosisikatsauksen yhteydessä HSY:n hallituksessa, jolta tarvittaessa tulee korjaustoimenpiteitä.</p>

<p>3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä</p>	<p>Puistosairaalan rakennushanke (51 milj. euroa)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hanke on edennyt aikataulun mukaan. - Kustannusten kokonaismäärä tarkentui ja nousi rakentamisen edistyneessä 1-2 milj. euron budjettilyitys, joka toteutetaan nykyisen hyväksytyt raamin puitteissa ilman erillishoitotarvetta. - Laite- ja kalustevarustelu sekä toimintojen muutto käynnissä. - Toiminta alkaa lokakuun lopussa 2021. <p>Siltasairaalan rakennushanke (295 milj. euroa)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hanke on edennyt aikataulun ja asetetun budjetin mukaan. - Rakennus luovutetaan HUSille keuhalla 2022 ja käyttöönotto on alkuvuonna 2023. <p>Tammisairaalan rakennushanke (142 milj. euroa)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hanke on käynnistynyt maansiirtoilla ja sairaalan käyttöönotto on vuonna 2024. - Toimintavuoden investointien arvioidaan jäävän alle budjetti-varauksen, koska Tammisairaalan rakennustyöt ovat käynnistyneet aikaisemmin suunniteltua hitaammin. - Hankkeen kustannusraamiin liittyneet selvittelyt vuoden 2020 puolella ja kehitysvaihe projektinjohtourakoitsijan kanssa ovat viivästyttäneet töitä niin, että talousarvioon 2021 varatusta 45 milj. eurosta siirtyy noin 20 milj. euroa vuodelle 2022. 	<p>PKS-raportointia ja jäsenkuntien raportointia tehdään PKS-yhteisön ja jäsenkuntien pyytämien aikataulujen ja raportointiohjeiden mukaisesti. HSL raportoi PKS-yhteisölle tavoitteiden sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportointiohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Tammi-elokuun investoinnit olivat yhteensä 140,9 miljoonaa euroa, josta 129,0 miljoonaa euroa oli vesihuollon ja 10,7 miljoonaa euroa jätehuollon investointeja. Yksityiskohtaisemmat tiedot investoinneista raportin ko. kohdassa.</p>
--	---	--	--

Kuntayhtymien omistajaohjauksen yhtymäkohtaiset tavoitteet vuodelle 2021

HUS -KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEET	Toteuma
<p>4. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestäväille tasolle</p> <p>- selvítettävä investointiohjelman suurimpien hankkeiden osalta vaihtoehtoisia toteuttamis- ja rahoitusmuotoja ja sisällytettävä vaihtoehtotarkastelu hankesuunnitelmaan ja arvioitava mahdollisuuksia toimintatapojen muutoksiin (mm. etävas-taanotot).</p>	<p>Vuosien 2022-2025 investointiohjelma pyritään rakentamaan meneillään olevan investointiohjelman raamiin (sisältäen tulevien vuosien haasteet).</p> <p>HUS on selvittänyt vaihtoehtoisia rahoitusmuotoja investointien toteuttamiseksi.</p> <p>Pisimmällä suunnittelu on Tammisairaalan laitevarustelun (13 milj. euroa) toteuttaminen palvelumuotoisena, jolloin HUS ei omistaisi laitekantaa.</p> <p>Palvelumuotoista laitevarustelua ollaan pilotoimassa vuoden 2021 aikana Akateemisen simulaatiokeskuksen laitevarustelun yhteydessä.</p> <p>Laiteinvestointeja on toteutettu leasing-rahoituksella.</p> <p>Kaikissa käynnissä olevissa peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa toiminnalliseen suunnitteluun kuuluu keskeisesti myös tulevaisuuden ennusteet palvelutarpeesta ja uusien toimintaprosessien kehittäminen.</p> <p>Keskeisiä periaatteita tilasuunnittelussa ovat olleet tilojen monikäyttöisyys (geneerisyys) ja muuntojoustavuus.</p> <p>Koronapandemian vuoksi digitaaliset palvelut kehittyivät ennakoitua nopeammin ja esim. etävas-taanotto toiminta koeponnistettiin vanhoissakin tiloissa.</p>
<p>5. Ylijäämän palautus tehdään samana vuonna kuin ylijäämä kertynyt.</p> <p>- tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa koronavaikutusten johdosta myöhemmin erikseen</p>	<p>HUSin virkamiehet esittävät yli-/alijäämän käsittelyn periaatteita aina tilikausikohtaisesti, HUSin valtuusto päättää käsittelyn periaatteet.</p>
<p>6. Kunnilla vahva rooli HUS:n strategisten tavoitteiden ja merkittävien kehittämishankkeiden suunnittelussa sekä seurannassa.</p>	<p>Jäsenkunnilla on vahva rooli ja vaikutusmallisuus HUSin strategisessa ohjausryhmässä (HUS Strato).</p>

HSL -KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEET	Toteuma
4. Tuottavuuden nousu vähintään 1,5 % / vuosi - läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta	Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronaepidemian vaikutusten johdosta vielä vuoden 2021 aikana.
5. Lipputuottojen kasvun oltava suhteellisesti vähintään kokonaiskustannusten kasvua vastaava	Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronaepidemian vaikutusten johdosta vielä vuoden 2021 aikana.
6. Kuntaosuuksilla katetaan vuosittain tarkasteltuna kokonaiskustannuksista enintään 50 %	Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronaepidemian vaikutusten johdosta vielä vuoden 2021 aikana.
7. Lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutusten seuranta; valtuustokauden 2017–2021 aikana tehdään selvitys vaikutuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin sekä niihin perustuvat toimenpide-ehdotukset.	Vyöhykeuudistuksen vaikutukset vuoden seurannalla on tehty. HSL ei enää seuraa vain vyöhykeuudistuksen vaikutuksia vaan sitä seurataan osana koko tariffijärjestelmän toimivuutta. Kuntaosuudet perustuvat osittain matkustustutkimuksiin, joita ei voida akuutissa koronatilanteessa tehdä. Kuntaosuudet perustuvat viimeisiin käytävissä oleviin tietoihin.
8. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa koko HSL:n alueella.	Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronavaikutusten johdosta vuoden 2021 aikana.
9. Kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan vuodesta 2021 alkaen huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus	HSL:n yhtymäkokous päättää vuosittain peruspääomaosuudesta maksettavasta korvauksesta.
10. Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän toimivuus.	MAL-yhteistyö kuntien ja valtion kanssa varmistaa osaltaan liikennejärjestelmän toimivuutta. MAL 2019 -suunnitelmassa ja voimassa olevassa MAL-sopimuksessa 2020-2031 ensimmäiselle 4-vuotiskaudelle sovittuja toimenpiteitä on toteutettu siltä osin, kun ne ovat HSL:n vastuulla. Tiemaksujärjestelmän valmistelussa on toteutettu esiselvityspaketti, jonka viimeinen osatyö valmistuu tänä syksynä. Jalankulun ja pyöräilyn nopeat kokeilut -hanke on valmisteltu ja toteutettu, työ on tällä hetkellä kohteiden evaluointivaiheessa ja raportoidaan vuodenvaihteessa. Kolmas vastuutettu tehtävä, liikenteen automaation seudullinen tiekartta on tekeillä ja valmistuu vuodenvaihteeseen mennessä. MAL- sopimuseurannassa on hoidettu liikenteen toimien seuranta. KUHA-ohjelma Kuuma-kuntien osalta on hyväksytty ja toteutusvaiheessa ja Espoon vastaavien hankkeiden osalta neuvottelutulos on saavutettu.

	<p>MAL 2023 -suunnittelua on viety eteenpäin puiteohjelman mukaisessa aikataulussa. Vuoden 2021 aikana on tuotettu useita selvityksiä mm. maankäytön, asumisen ja liikenteen nykytila -selvitys sekä seudun kilpailukyky selvitys ja henkilö-autoilun roolia koskeva selvitys. MAL 2023 visio, tavoitteet ja mittarit -osiota on valmisteltu ja asiakokonaisuus viedään HLJ-toimikunnan ja MAL-neuvottelu-kunnan yhteiskokoukseen lokakuun lopulla lähetettäväksi hyväksymiskäsittelyyn mm. HSL:n hallitukselle.</p> <p>Liikennejärjestelmän rahoituksen osalta on valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eri käsittelyvaiheissa nostettu esille kuntanäkökulmaa ja seudun tarpeita. HSL on mm. antanut lausunnon Väyläviraston investointiohjelmaan.</p>
11. Joukkoliikennettä täydentäviä liikku- mispalveluja kehitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.	<p>HSL kehittää liikkumispalveluja niissä rajoissa, joissa toimivaltainen viranomaisella voi toimia. Koronatilanteessa on harkittava huolellisesti mitä kehittämishankkeita kannattaa edistää.</p> <p>OpenMaaS-lipunmyyntirajapintaa on kehitetty edelleen vuonna 2021 sekä lipputuotteiden, puolesta-asioinnin että maksamisen osalta. OpenMaas-rajapintaa käyttää tällä hetkellä 11 sopimus-kumppania ja käynnissä on neuvotteluja kolmen uuden kumppanin kanssa.</p>

HSY -KUNTAYHTYMÄN OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEET	Toteuma
4. Tuottavuuden nousu vähintään 1,5 % / vuosi -läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta	Tuottavuustavoitteen 1,5 %, ei ennakoida toteutuvan täysin. Tuottavuuteen liittyviä strategisia tavoitteita HSY:llä on 3, joista 2 ei ennusteta toteutuvan.
5. Vesihuollon osalta tavoitteena tulee olla tariffien reaalisten hinnankorotusten välttäminen	Tämän hetken erittäin korkea investointitaso tuo haasteita rahoitukselle ja toisaalta paineita palvelutaksoihin. HSY:n palveluiden tariffit päättää HSY:n hallitus talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Valtavat investointimenot ja velkaantumisen hillintä vaativat maltillisia hinnankorotuksia.
6. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle	Investointitasoa seurataan tarkasti vuosittaisen talous ja toimintasuunnitelman yhteydessä ja viimeisimmässä HSY:n talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 rahoituksesta (Alustava TTS 2022-20224) on raportoitu seuraavaa; Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 447 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 231 miljoonalla, josta 59,9 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 921 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä.
7. Kuntayhtymän vuosien 2021 ja 2022 talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 0,5 %:n korvaus. Vuosien 2023 ja 2024 osalta valmistelussa otetaan huomioon 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %:n korvaus	Peruspääomalla maksettava korvaus on huomioitu vuoden 2021-2023 Talous- ja toimintasuunnitelmassa; Vuodelle 2021 ja 2022: 2,4 miljoonan euron suuruisena. Vuodelle 2023: 4,8 miljoonan euron suuruisena. Peruspääomalle maksettava korvaus tullaan huomioimaan myös uudessa Talous- ja toimintasuunnitelmassa vuodelle 2022-2024.
8. Tehostetaan toimenpiteitä vesijohtoverkoston hävikin pienentämiseksi	Vuotavuuden osalta seuraavia hallinta toimenpiteitä tehty raportointijaksolla 1-8.2021: <ul style="list-style-type: none"> • Aluemittausjärjestelmää ja sen tuottaman datan käsittelyä kehitetty • Operatiivista vuotojenetsintää tehostettu • Aluemittausjärjestelmän ohjausryhmä perustettu • Aluemittausjärjestelmän suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönotto luotu prosessi ja se on jalkautettu kaikilla osastoilla • Alueet, jotka valmiina muttei tuotantokäytössä, on tunnistettu ja on ryhdytty toimenpiteisiin niiden käyttöönsaamiseksi.
9. Kehitetään jätteiden sivuvirtojen hyödyntämistä pääkaupunkiseudulla yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> • Kierrätysasteen nostoon liittyvä selvitys valmistunut ja käsitelty jätehuollon johtoryhmässä. • Poistotekstiilin keräyksen ja esikäsittelyn suunnitteluhanke etenee. Investointitukihakemus poistotekstiilin esikäsittelylaitokseen jätetty Business Finlandille 16.4. Hakemukseen liittyen on laadittu esisuunnitelmat laitosrakennukselle ja lajittelulaitteistolle. HSY:n oman kauppakeskuskeräyspilotin suunnittelu aloitettu • Sekajätteen laitospäivänsäntien osalta on aloitettu selvittämään Sortin sekajätteen käsittelyvaihtoehtoja. Laitospäivänsäntien lajittelua on testattu Salpakierron lajittelulaitoksessa • Paperisten biojätepussien asukasjakelun pilotti toteutettiin 10/2020 - 03/2021, osallistuneille järjestettiin asukaskysely maaliskuussa. Jatko-toimenpiteenä on suunniteltu opinnäytetyötä, joka käynnistyy syyskuussa 2021 • Cool4city-hankkeen kuonabetonielementit ovat valmistuneet ja käytössä Ämmässuolla. Hankkeessa seurataan elementtien kestävyttä käytössä. • AB puuta on kerätty hyvin kompostointi laitoksen tukiaineeksi • Eristevilla keräys on juuri aloitettu kaikilla Sortti- asemilla ja kilpailutus on työn alla.

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)

Helsingin kaupungin omistusosuus
36,2 %

"HUSin vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen ja se päätyi 20,0 milj. euron ylijäämään ja sitovien nettokulujen 3,8 %:n eli 72,4 milj. euron talousarvioalitukseen. Ennuste sisältää VM:n 51,8 milj. euron valtionavustuksen ja STM:n rajatetauksen valtiontukea 45 milj. euroa."

HUSin tehtävänä on tuottaa sen jäsenkuntien ja sairaanhoidopiirin järjestämisvastuuseen kuuluvia erikoissairaanhoidon ja kehitysvammahuollon palveluja sekä huolehtia yliopistolliselle sairaanhoidopiirille säädetyistä muista tehtävistä.

Avainlukuja (1 000 euroa)	2021 Ennuste	2020 Toteuma
Toimintatuotot	2 938 331	2 707 524
Toimintakulut	-2 796 270	-2 582 537
Toimintakate	142 061	124 986
Tilikauden yli-/alijäämä	19 983	0
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	105,1	104,8
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	49,4	51,8
Vuosikate/poistot (%)	118,1	100,0
Avainlukuja (1 000 euroa)	1-8 /2021 Toteuma	2020 Toteuma
Kassavarat	127 385	225 888
Investoinnit	130 626	241 222
Oma pääoma	382 732	376 231
Pitkäaikaiset velat	653 820	643 980
Taseen loppusumma	1 608 022	1 589 787

Hallitus

Puheenjohtaja: Rautava Risto

Varapuheenjohtaja: Veltheim Erik

Jäsenet: Kerola Hannele, Gilbert Olga, Kasonen Mika, Kokko Annika, Wickström Henrik, Vuorjoki Anna, Taipale Ilkka, Vesikansa Sanna, Muurinen Seija, Karinoja Erkki, Eskola Tapani, Soinivaara Osmo, Noro Tiina, Böhling Tom, Reijula Kari

Varajäsenet: Hyvärinen Maritta, Heinonen Santeri, Korhonen Oskari, Rätty Virpi, Karhunen Timo, Linros Jüri, Rehn-Kivi Veronica, Kaajakari Antti, Rantanen Mimi, Leinonen Maarit, Saranpää Timo, Virkkunen Laura, Nuutinen Annina, Honkanummi Eeva, Kärkkäinen Pekka, Hämäläinen Esa, Rauhala Kirsi

Toimitusjohtaja: Tuominen Juha 31.7.21 asti, Mäkijärvi Markku 1.8.21 alkaen, toimitusjohtaja, vt.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Hoitoon saapumistapa ja läheteiden käsittely (hoidon tarpeen arviointi alle ja yli 21 vrk)

Apotti-potilastietojärjestelmän laajan käyttöönoton myötä lähete- ja odottajaraportoinnissa on ollut ongelmia. Erityisesti vuoden 2020 lähetetiedoissa on ollut haasteita, mikä on johtanut potilastietojärjestelmän vaihdosta ja välivaiheesta, jossa kahta järjestelmää on käytetty rinnakkain. Hoitopääsyn raportoinnissa siirryttiin kevään ja alkukesän 2021 aikana uuden raportointijärjestelmän käyttöön, joka avautui 7.6.2021. Tammi-elokuun raportoinnissa läheteiden ja odottajien osalta hyödynnetään 2021 tiedoissa Power BI hoitopääsyraportointia ja vuoden 2020 tiedoissa on hyödynnetty aiempia HUS Totalista saatuja lukuja.

Ennalta suunniteltua kiireetöntä hoitoa koskevien elektiivisten läheteiden määrä (206 007) kasvoi 8,1 % edellisvuodesta. Vuoden 2021 tammi-elokuussa oli saman verran arkipäiviä kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Keskimäärin tammi-elokuun jokaisena arkipäivänä HUSiin saapui 1 234 elektiivistä lähetettä. Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntien määrä (172 962) väheni 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Keskimäärin tammi-elokuussa erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä toteutui HUSin sairaaloissa keskimäärin 712 käyntiä päivässä.

Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntien määrä (172 962) väheni 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Keskimäärin

tammi-elokuussa erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä toteutui HUSin sairaaloissa keskimäärin 712 käyntiä päivässä.

Potilaan vapaaseen valintaan perustuen HUSista muihin sairaanhoitopiireihin siirtyneitä potilaita oli 5 556 potilasta ja näistä aiheutuneet kulut olivat tammi-elokuussa 12,2 milj. euroa. Potilaan vapaaseen valintaan perustuen muualta HUSiin hoitoon hakeutuneita oli tammi-elokuussa 9 805 potilasta ja näiden laskutus oli 7,3 milj. euroa. Tammi-elokuussa vapaan valinnan potilaiden nettolaskutus oli noin -5,0 milj. euroa.

Hoidon tarpeen arviointi/tutkimuksiin pääsy alle ja yli 3 kk

Terveydenhuoltolaki asettaa enimmillään 3 kk:n odotusajan hoidon tarpeen arvioinnin edellyttämille erikoislääkärin arvioinneille ja diagnostisille tutkimuksille. Käytännössä määräaika tarkoittaa ensikäynnille pääsyä. HUSissa määrääjän noudattaminen ei ole toteutunut täysin tavoitteen mukaisesti. Elokuussa hoitotakuu toteutui 78,5 prosenttisesti.

Hoidon saatavuus ja hoitopääsy (lukumäärä)	1-8/2021 Toteuma	1-8/2020 Toteuma	Muutos-%
Lähetteen määrä (elektiiviset)	206 007	190 538	8,1
Lähetteen käsittelyaika > 21 vrk, lkm	903	3 537	-74,5
Hoitopääsyä osastolle odottavat potilaat > 6 kk	3 075	4 828	-36,3
Hoitopääsyä osastolle odottavat potilaat kaikki	19 743	19 323	2,2
Polikliiniseen hoitoon odottavat potilaat > 3 kk	6 338	5 354	18,4
Polikliiniseen hoitoon odottavat potilaat kaikki	29 536	25 077	17,8

Polikliinikkahoitoon odottaneiden määrä, 29 536, kasvoi 17,8 % verrattuna edellisen vuoden vastaavan ajankohdan tilanteeseen, ja yli 3 kk odottaneiden määrä, 6 338, kasvoi 18,4 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (8/2020: 5 354 ja 12/2020: 2 674).

Hoidon saatavuus ja hoitopääsy (hoitotakuu alle ja yli 6 kk sekä kaikki jonot yhteensä)

Terveydenhuoltolain säädösten mukaisesti osastohoitoon tai toimenpiteeseen tulee päästä 6 kk:n sisällä. HUSissa seurataan päivittäin hoitotakuun piiriin kuuluvia potilaita, joiden odotus ei ole päättynyt raportointikuukauden aikana. Hoitotakuu toteutui elokuussa 84,4 prosenttisesti.

Hoitotakuurajan ylittäneitä potilaita oli osastojonossa elokuun lopussa 3 075. Näistä erikoisaloista tarkasteltuna kirurgiaan

ja silmätaudeille odotti eniten potilaita, kuten aikaisempinakin vuosina. Hoitotakuussa pysyminen on enimmäkseen HYKS-sairaanhoidon alueen ongelma, mutta viime vuodesta lähtien jonot ovat kasvaneet muillakin sairaanhoidon alueilla. Lohjalla oli 249, Porvoossa oli 55 ja Hyvinkäällä oli 34 potilasta odottanut hoitopääsyä yli 6 kk.

Osastohoitoon odottaneiden määrä, 19 743 kasvoi 2,2 % verrattuna edelliseen vuoteen, ja yli 6 kk odottaneiden määrä, 3 075 väheni 36,3 % verrattuna viime vuoden vastaavan ajankohdan tilanteeseen (8/2020: 4 828 ja 12/2020: 3 060).

Sähköiset palvelut

Strategisiin tavoitteisiin sisältyvässä etävastaanottojen lisäämisessä ollaan 40 % alle suunnitellun määrän. Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi on kuitenkin meneillään usealla eri erikoisalalla, esimerkiksi Peijaksen yhteispäivystyksessä otetaan lokakuun alussa pilottijakson ajaksi käyttöön etävastaanotto. Kokonaisuudessaan sähköisten palveluiden käyttö väheni tammi-elokuussa lähes 20 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja sen laskutus väheni lähes 15 %. Sähköisten palveluiden osuus HUSin oman palvelutuotannon laskutuksesta tammi-elokuussa oli 1,0 %, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 1,3 %.

Psykiatriassa käytetään omaa toimenpiteisiin perustuvaa tuotteistusta eikä siellä käytetä eKäyntityypeistä kuin eHoito-ohjelmaa (nettiterapiassa) ja eSeurantaa. Tämän vuoksi psykiatriassa lääkärin/hoitajan/erityistyöntekijän etänä pitämät vastaanotot eivät näy ko. tilastoissa (pl. nettiterapia). Tammi-elokuun osalta arvioidaan psykiatrian etävastaanottojen (190 957 kpl) laskutussummaksi noin 37,8 milj. euroa. Jolloin kasvua edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta arvioidaan tulleen yli 10 % ko. palvelutoimintojen lukumäärissä ja lähes 25 % kokonaislaskutuksessa.

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi.

Tavoitteen toteutuminen

- Vuoden 2020 lopussa taseeseen kertynyt alijäämä oli 15 milj. euroa. Alijäämä tullaan kattamaan vuosina 2022-2024 valituilla toimenpiteillä keinovalikoimasta: omaisuuden myynti, toimintakulujen karsiminen siten, ettei niillä ole vaikutusta hoitotakuun toteutumiseen (mobiili-, etä- ja digihoitopolut, yhtenäiset ja integroidut hoitopolut yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa), rakenteelliset ratkaisut. Lisäksi muina mahdollisina keinoina: hintojen korottaminen ja peruspääoman koron alentaminen.
- Viimeisimmän tulosenusteen mukaan vuodelta 2021 ei synny katettavaa alijäämää.

Toimenpiteet – Tilikausi 2021

- Strategiset hankkeet ja hanketason mittarit (geriatrihanke, digimuutoshanke ja HUS huippuluokan tutkimuskumppani)
- Organisaatiomuutos 1.6.2021 – HUS Maakunnalliset kliiniset palvelut
 - Synergiahyödyt HUS-tasolla – Lasten- ja nuorten sairaudet, Psykiatria ja Akuutti
- Organisaatiomuutos 1.1.2022 toiminnallinen valmistautuminen syksyn 2021 aikana - HUS Maakunnalliset kliiniset palvelut 2
 - Synergiahyödyt HUS-tasolla ja valmistautuminen sote-muutokseen – Leikaus, teho ja kivunhoito, Pää- ja keulakeskus, Naistentaudit ja synnytykset, Syöpäkeskus ja Neurokeskuksen yhdistyminen Psykiatriaan = Aivokeskus
- Tietojärjestelmien tehokas hyödynnettävyys
- Yleiset toiminnan ja talouden seurannan mittarit 2021:
 - Tuottavuus (kustannukset/hoidettu potilas)
 - Kustannusten hallinta (toimintakulut toteuma vs. talousarvio)
 - Henkilöstö (sairauspoissaolot ja vaihtuvuus)

2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa.

Tavoitteen toteutuminen

- Vuosittaiset tavoitemittarit keskustellaan ja läpimurtohankkeet luodaan laajoissa kunkin tulosyksikön ja yhtymähallinnon välillä käytävissä keskusteluissa.
- Strategisiin tavoitteisiin tähtäävät toimenpiteet projektoidaan ja strategisten projektien tuki, yhdessä lean-yksikön kanssa koordinoi, tukee ja seuraa projektien toteutumista.
- Kaikilla strategisilla tavoitteilla on HUS-johtoryhmätason sponsori, ja johtoryhmä seuraa tavoitteiden etenemistä ja mahdollistaa niiden toteutumista.

Vuoden 2021 strategisia hankkeita ovat Digimuutoshanke, Geriatrihanke sekä HUS huippuluokan tutkimuskumppani – Trialit lentoon. HUSin Strategisten hankkeiden tilanne ensimmäisen osavuoden osalta:

- Strategisen projektiseurannan (SPT) kevyen tuen piirissä on tällä hetkellä yhteensä kymmenen Tuottavuusohjelman (2019) projektia (Project OnLine).
- Yhdeksän projektiin osalta projektien tilannekuvan päivitykset tehdään yhteistyössä SPT:n ja projektipäälliköiden kanssa kuukausittain.
- Kaikki seurannassa olevat projektit pyritään viemään loppuun tämän vuoden aikana. Loppuraportoinnit saavutetuista tuloksista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä projektien jatkosuunnitelmat raportoidaan vuoden 2021 lopussa tai alkuvuonna 2022. Osassa projekteja työ jatkuu osana normaalia kehitystoimintaa/omia kärkihankkeita. Mahdollisista seurantakokouksista päätetään myöhemmin.
- Vuoden 2021 alusta on pidetty yhteensä neljätoista Tuottavuushankkeen loppuraportointitilaisuutta tai loppuraportointiin liittyvää jatkokatselointitilaisuutta.
- Yksi projekti odottaa loppuraportointia:
 - Tuotevalikoiman karsiminen ja harmonisointi (11.10.2021)
- Kaksi projektia odottaa loppuraportoinnin jatkokatselointia:

- Toimipisteverkoston kriittinen tarkastelu ja toimipisteiden keskittäminen: Diagnostiikka (22.9.2021)
- Kilpailutusprosessin tehostaminen (sulautuu mahdollisesti osaksi STR 2022 projektia, jolloin jatkokatselointi peruuntuu)

- Uudet Tuottavuusohjelman projektit vuodelle 2022:
 - Tulosalueita ja –yksiköitä pyydettiin tuottavuustavoitteen varmistamiseksi tekemään yksilöity suunnitelma tuottavuusohjelmansa toteuttamiseksi, sekä tekemään sen euromääräisesti suurimmasta projektista erillinen yksityiskohtainen suunnitelma projektikortille 15.10.2021 mennessä.

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä.

Tavoitteen toteutuminen

Puistosairaalan rakennushanke (51 milj. euroa)

- Hanke on edennyt aikataulun mukaan.
- Kustannusten kokonaismäärä tarkentui ja nousi rakentamisen edistyessä 1-2 milj. euron budjettilylitys, joka toteutetaan nykyisen hyväksytyyn raamin puitteissa ilman erillisrahoitustarvetta.
- Laitte- ja kalustevarustelu sekä toimintojen muutto käynnissä.
- Toiminta alkaa lokakuun lopussa 2021.

Siltasairaalan rakennushanke (295 milj. euroa)

- Hanke on edennyt aikataulun ja asetetun budjetin mukaan.
- Rakennus luovutetaan HUSille kesällä 2022 ja käyttöönotto on alkuvuonna 2023.

Tammisairaalan rakennushanke (142 milj. euroa)

- Hanke on käynnistynyt maansiirtotöillä ja sairaalan käyttöönotto on vuonna 2024.
- Toimintavuoden investointien arvioidaan jäävän alle budjettivarauksen, koska Tammisairaalan rakennustyöt ovat käynnistyneet aikaisemmin suunniteltua hitaammin.
- Hankkeen kustannusraamiin liittyneet selvittelyt vuoden 2020 puolella ja kehitysvaihe projektinjohtourakoitsijan kanssa ovat viivästyttäneet töitä niin, että talousarvioon 2021 varatusta 45 milj. eurosta siirtyy noin 20 milj. euroa vuodelle 2022.

Investointihankkeiden tilanne raportoidaan tarkemmin jäsenkuntatapaamisissa, kunnille tehtävän raportoinnin sekä mm. osavuositarkastuksen investointiosiossa. Investointihankkeita käsitellään säännöllisesti myös Straton kokouksessa.

- 4. Tuottavuuden nousu vähintään 1 % / vuosi
 - läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta
 - tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa koronavaikutusten johdosta myöhemmin erikseen.

Tavoitteen toteutuminen

- HUSin sairaanhoidollisten palveluiden (ml. yhteispäivystykset) tuottavuutta on mitattu somatiikassa deflatoidulla DRG-pistekustannuksella ja psykiatriassa kustannus / hoidettu potilas useiden vuosien ajan. Vuoden 2020 alusta alkaen myös somatiikassa tuottavuuden päämittari on deflatoitu kustannus / hoidettu potilas.
- Mittarimäärittelyt on tehty keskitetysti yhtymähallinnossa ja ne tarkistetaan vuosittain; mittarien laskenta on automatisoitu HUSin tietovarastolta ja mittaustulokset julkaistaan johdon BI portaalissa (HUS-Total). Laskenta perustuu toteutuneisiin kirjanpidon kustannuksiin ja hoidettuihin potilaisiin (hetu-tasoinen laskenta). Mittarit lasketaan sh-alueittain ja HYKS tulosyksiköittäin kuukausittain.
- Käytetyistä mittareista on laadittu mittarikortti, missä kuvataan mittarin laskenta ja sisältö. Lisäksi mittareista on laadittu yksityiskohtaiset määrittelydokumentit laskennan toteuttamiseksi automaattisesti tietojärjestelmissä.

Toimitusjohtaja käynnisti 10.5.2019 HUS-tasoisien tuottavuusohjelman laadinnan ja nimesi työryhmän valmistelevaan sitä.

Työryhmän tehtävät

- Rakentaa malli HUS -tason pitkäkestoiselle tuottavuusohjelmalle
- Kartoittaa ja esittää alkuvaiheessa mukaan otettavat hankkeet ja projektit
- Kartoittaa ja esittää konkreettiset mittarit sekä raportit, joilla tuottavuuden seurantaa voidaan parantaa.

Lähtökohtana on tuotos / panos suhteen parantaminen

- Sellaiset hankkeet / asiat joilla voidaan nykyinen tuotanto tehdä pienemmillä kustannuksilla tai
- Sellaiset hankkeet / asiat, joilla nykyisillä kustannuksilla voidaan tuotantoa kasvattaa.

Seuranta ja raportointi

- HUSin tuottavuusohjelmaa seurataan projektien kautta
- Projektien etenemistä seurataan/raportoidaan säännöllisesti HUSin johtoryhmässä ja hallituksessa
- Seurannan ja raportoinnin työkalut: Project OnLine ja PowerBi.

Vuonna 2021 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas on ollut 2 828 euroa, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 2 589 euroa, kasvua edelliseen vuoteen on 8,2 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. HUS ei ole saavuttanut tammi-elokuussa sille asetettua tuottavuustavoitetta.

- Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle
 - selvittävä investointiohjelman suurimpien hankkeiden osalta vaihtoehtoisia toteuttamis- ja rahoitusmuotoja ja

sisällytettävä vaihtoehtotarkastelu hankesuunnitelmaan ja arvioitava mahdollisuuksia toimintatapojen muutoksiin (mm. etävastaanotot).

Tavoitteen toteutuminen

- Investointien kokonaistaso mitoitetaan kestävämmälle tasolle
- Vuosien 2022-2025 investointiohjelma pyritään rakentamaan meneillään olevan investointiohjelman raamiin (sisältäen tulevien vuosien haasteet)
- HUS on selvittänyt vaihtoehtoisia rahoitusmuotoja investointien toteuttamiseksi
- Pisimmällä suunnittelu on Tammisairaalan laitevarustelun (13 milj. euroa) toteuttaminen palvelumuotoisena, jolloin HUS ei omistaisi laitekantaa
- Palvelumuotoista laitevarustelua ollaan pilotoimassa vuoden 2021 aikana Akateemisen simulaatiokeskuksen laitevarustelun yhteydessä
- Laiteinvestointeja on toteutettu leasing-rahoituksella
- Kaikissa käynnissä olevissa peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa toiminnalliseen suunnitteluun kuuluu keskeisesti myös tulevaisuuden ennusteet palvelutarpeesta ja uusien toimintaprosessien kehittäminen
- Keskeisiä periaatteita tilasuunnittelussa ovat olleet tilojen monikäyttöisyys (geneerisyys) ja muuntojoustavuus
- Koronapandemian vuoksi digitaaliset palvelut kehittyivät ennakoitua nopeammin ja esim. etävastaanottotoiminta koeponnistettiin vanhoissakin tiloissa
- Etävastaanottotoiminta on keskeinen osa potilaan asiointia ja poliklinikatoiminnan järjestämistä (osuus vaihtelee erikoisalana mukaan).

- Ylijäämän palautus tehdään samana vuonna kuin ylijäämä kertynyt.
 - tavoitetta tarkennetaan tarvittaessa koronavaikutusten johdosta myöhemmin erikseen.

HUSin virkamiehet esittävät yli-/alijäämän käsittelyn periaatteita aina tilikausikohtaisesti, HUSin valtuusto päättää käsittelyn periaatteet.

- Kunnilla vahva rooli HUS:n strategisten tavoitteiden ja merkittävien kehittämissankkeiden suunnittelussa sekä seurannassa.

Jäsenkunnilla on vahva rooli ja vaikutusmallisuus HUSin strategisessa ohjausryhmässä (HUS Strato).

Tuloskehitys

Tammi-elokuussa jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 60,3 milj. euroa (- 4,8 %). Talousarvioon verrattuna jäsenkuntien palveluiden käytön määrän muutoksen vaikutus laskutuksen talousarvioalitukseen oli -5,4 % (määräero) ja käytettyjen palveluiden sisällöllisessä kohdentumisessa tapahtuneen muutoksen ja keskihinnan muutoksen vaikutus oli -0,1 % (valikoima- ja hintaero). Talousarvioalituksesta 0,7 %-yksikköä aiheutui ostopalveluista. Määrä- ja valikoima/hintaero lasketaan ainoastaan HUSin omana toimintana toteutuneesta tuotannosta. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus kasvoi edellisen vuoden tammi-elokuun toteumasta 8,1 % (90,0 milj. euroa). Verrattuna edelliseen

vuoteen jäsenkuntien palveluiden määrällisen kysynnän vaikutus laskutuksen kasvuun oli + 4,3 %, ja valikoima-/hintaeron vaikutus oli + 3,1 %. Vuosimuutoksesta 0,6 %-yksikköä aiheutui ostopalveluista.

Jäsenkuntien maksuosuudet (milj. eur)	Toteuma 1-8/2021	Talousarvio 1-8/2021	Poikkeama -%
Espoo	190,2	196,9	-3,4
Helsinki	442,1	469,5	-5,8
Vantaa	168,9	174,2	-3,1
Kaikki jäsenkunnat yhteensä	1 199,5	1 259,8	-4,8

Talousarviossa vuodelle 2021 asetetut oman palvelutuotannon hinnat ovat keskimäärin 5,0 % korkeammat kuin vuonna 2020. Tammi-elokuussa 2021 toteutunut oman palvelutuotannon keskihinta oli 4,9 % korkeampi suhteessa edellisen vuoden vastaavan ajankohdan keskihintaan. Osaltaan palveluiden toteutunut käyttö on tammi-elokuussa siis hieman poikennut talousarviossa suunnitellusta, useiden tuoteryhmien volyyymi on hieman kasvanut. Poikkeuksena kuitenkin Pientoihmenpiteet ja Sähköiset palvelut volyyymi on hieman laskenut edellisvuoteen verrattuna. Volyymiosuudet tuoteryhmien välillä ovat edellisen vuoden kaltaiset.

Elokuussa sitovat nettokulut ylittivät talousarvion 13,9 % (23,5 milj. euroa) ja kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 27,6 % (41,7 milj. euroa). Suuri ylitys johtuu siitä, että alkuvuonna myyntituottoihin kirjattuja rajatetauksen valtiontuen (STM) jaksotuksia purettiin elokuussa 49 miljoonaa euroa. Tammi-elokuussa sitovat nettokulut ylittivät talousarvion 1,4 % (16,7 milj. euroa) ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 0,6 % (7,2 milj. euroa), kun VM:n 51,8 miljoonan euron toukokuulle kirjattua avustusta ei oteta huomioon. VM:n valtionavustuksen sisältäen sitovat nettokulut alittivat talousarvion 2,9 % (35,1 milj. euroa) ja pienenevät edellisvuoteen verrattuna 4,7 % (59,0 milj. euroa).

Toimintakulut alittivat tammi-elokuussa talousarvion 0,8 % eli 14,6 milj. euroa. Kululajikohtaisesti tarkasteltuna henkilöstökulut ylittivät talousarvion 9,9 milj. euroa (1,0 %). Palvelujen ostot alittivat talousarvion 12,2 milj. euroa (2,6 %). HUS Diagnostiikkakeskuksen rajatetaukseen vuokrattua kapasiteettia on rajatetauksen toteuduttua budjetoitua pienempänä pystytty käyttämään myös väestötetaukseen, jolloin väestötetaukseen budjetoituja kustannuksia on jäänyt toteutumatta. Väestötetausta varten budjetoitu tutkimuskapasiteetti samoin kuin koronanäytteenoton alihankinta ovat toteutuneet ennakoitua alhaisempina. Edellä mainituista tekijöistä johtuva palvelujen ostojen talousarvioalitus on noin 15 milj. euroa. HUS Diagnostiikkakeskuksen palvelujen ostoissa on 4,5 milj. euroa liikaa jaksotettuja ulkoisia palvelujen ostoja. Talousarvioalitus olisi ilman ylimääräistä jaksotusta näin ollen noin 20

milj. euroa. Tarvikekulut alittivat talousarvion 8,1 milj. euroa (2,3 %). Poistot ja arvonalentumiset alittivat talousarvion 1,1 milj. euroa (1,5 %).

Elokuussa tilikauden tulos oli 43,9 milj. euroa alijäämäinen (TA -5,4 milj. euroa) eli tulos alitti talousarvion 38,5 milj. euroa. Tulosta heikensi rajatetauksen valtiontuen (STM) jaksotusten purku 49 milj. eurolla. Tammi-elokuussa tilikauden tulos oli -45,3 milj. euroa ilman VM:n 51,8 miljoonan euron toukokuulle kirjattua avustusta (TA +31,8 milj. euroa) eli kumulatiivinen tulos alitti talousarvion 77,1 milj. eurolla. VM:n avustuksen sisältäen tammi-elokuun tulos oli 6,5 milj. euroa alittaen talousarvion 25,3 milj. eurolla. Tulos sisältää aiemmin mainitun n. 4,5 milj. euroa liikaa jaksotettuja ulkoisia palvelujen ostoja.

Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammiheinäkuun toteumatietoihin perustuen ja se päättyi 20,0 milj. euron ylijäämään ja sitovien nettokulujen 3,8 %:n eli 72,4 milj. euron talousarvioalitukseen. Ennuste sisältää VM:n 51,8 milj. euron valtionavustuksen ja STM:n rajatetauksen valtiontukea 45 milj. euroa. Seuraava ennuste valmistuu lokakuun alkupuolella.

Investoinnit

Investoinnit (milj. euroa)	TA 2021	TOT 1-8/2021	TA 1-8/2021	Poikkeama milj. €
Rakennukset	203,3	103,6	112,9	-9,3
Laitteet	40,1	11,7	9,5	2,1
Tietojärjestelmät	31,9	12,2	16,9	-4,7
Osakkeet ja osuudet	3,0	3,0	3,0	0,002
Yhteensä	291,0	130,6	142,5	-11,9

Toimintavuoden investointien arvioidaan jäävän alle budjettivarausten, koska uuden Tammissairaalan rakennustyöt käynnistyivät aikaisemmin suunniteltua hitaammin. Hankkeen kustannusraamiin liittyneet selvittelyt vuoden 2020 puolella ja kehitysvaihe projektihoitourakoitsijan kanssa ovat viivästyttäneet töitä niin, että talousarvioon 2021 varatusta 45 milj. eurosta siirtyy noin 20 milj. euroa maksettavaksi seuraavan vuoden puolella. Myös Jorvin uuden vuodeosastorakennuksen hanke pääsee käynnistymään hieman ennakoitua myöhemmin. Eräissä muissakin investoinneissa on noussut esiin vuoden 2021 varausten tarkistustarpeita, jonka vuoksi investointiohjelman 2021-2024 tarkistaminen esitettiin hallitukselle 24.5.2021 (§73) sekä 13.9.2021 (§121). Vuoden 2021 investointimäärään ei kuitenkaan vielä tässä vaiheessa ole tehty muutosta. Vuoden 2021 investointien toteuma-arvio on 279 milj. euroa (talousarviossa 291 milj.).

Puistosairaalahankkeen kustannusten kokonaismäärä tarkentui ja nousi rakentamisen edistyessä. Valtuusto käsitteli ja hyväksyi muutosesityksen 10.6.2021 (§23).

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

HUS on tarkastelukaudella pyrkinyt vahvistamaan entisestään strategisen riskienhallinnan kytkentää talouden ja toiminnan suunnittelu- ja seurantaprosesseihin, systematisoidakseen vuosisuunnittelua ja tältä osin myös riskienhallinnan toteuttamista. HUSin toimintojen jatkuva monimuotoistuminen ja laajentuminen, toimintaympäristön haasteet ja vallitseva koronapandemia ovat osaltaan lisänneet paineita tehostaa näiden toimintojen kytkentää. Varautumisen ja valmiussuunnittelun toiminnot ovat keskeinen osa kokonaisuutta.

HUSin johto otti kantaa alkuvuodesta 2021 strategiaan ja tavoitteisiin, konsernin riskiprofiiliin ja merkittäviin strategiaan riskien sekä niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Strategisia riskejä ja riskienhallintatoimenpiteitä on käsitelty tämän jälkeen yksityiskohtaisesti tulosyksiköissä. Samalla on arvioitu tulevan talousarviokauden riskejä ja suunniteltu niille hallintatoimenpiteet. Hallintatoimenpiteet on kirjattu toimintasuunnitelmiin. Tulevalla talousarviokaudella merkittäviä riskejä tunnistetaan ja riskienhallinnan tilaa arvioidaan sekä seurataan osavuosikatsauksissa että tilinpäätöksessä.

Riskianalyseissä ovat korostuneet muun muassa seuraavat näkökulmat: HUSin toimintaan vaikuttava sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteellinen uudistus, poliittinen päätöksenteko ja mahdollisen lainsäädännön viivästymisen aiheuttama erikoissairaanhoidon heijastuva epävarmuus. Merkittäviä haasteita aiheutuu edelleen myös vallitsevasta pandemiatilanteesta. Sisäisiä riskejä esiintyy strategisesti tärkeän henkilöstön ja erityisasiantuntijoiden saatavuuteen, merkittäviin hankkeisiin, tietojärjestelmien toimintaan, toiminnallisiin järjestelyihin sekä toiminnan jatkuvuuteen ja huoltovarmuuteen kohdistuen.

Covid-19-epidemiatilanne vaikuttaa merkittävästi HUSin toimintaan edelleen. Hoitojonot ovat pitkittyneet useiden erikoisalojen osalta ja niiden purkaminen vaatii pahimmillaan jopa lähes kalenterivuoden. Väestön tietoisuus rokotusten tärkeydestä, jotta kalliilta tehohoidolta vältytään ja tehohoitopaikkoja voidaan vapauttaa ns. normaalitoimintaan on erittäin tärkeää sekä HUSin että jäsenkuntien kannalta.

Syksyllä keskitytään hoitojonojen saattamiseen lakisääteille tasolle, mikä vaatii lisä- ja ylityitä sekä tilaratkaisuja, joiden kustannukset ovat normaalitasoa korkeampia. Covid-19-epidemia sekä väestön ikääntymisen myötä kuntasektori ajautuu tilanteeseen, jossa on löydettävä/laajennettava kustannustehokkaita ratkaisuja palveluiden tuottamiseksi mm. etävastaanotot. HUSissa etävastaanottojen osalta on käynnistynyt kokeilu Peijaksen päivystyksen osalta. Osa potilaista

hoidetaan videovastaanottojen kautta.

HUSin virkamiehet osallistuvat aktiivisesti hyvinvointialueiden valmisteluun. Tätä tukemaan HUSissa valmistellaan merkittävää organisaatiomuutosta. 1.1.2022 alkaen Leikkaus, teho ja kivunhoito, Pää- ja kaulakeskus, Syöpäkeskus ja Naistentaudit ja synnytykset siirtyvät Hyksistä osaksi Maakunnalliset kliiniset palvelut tulosaluetta. Lisäksi Neurokeskus yhdistyy Psykiatrian tulosyksikköön muodostaen uuden Aivokeskus-tulosyksikön. Organisaatiiorakenteen muutokset ovat välttämättömiä, koska sote-valmistelun aikataulu on tiukka. Uuden HUS-yhtymän hallinto ei ehdi vaikuttaa vuoden 2023 organisaatiiorakenteeseen. Muutoksella HUS valmistautuu täyttämään sote-lainsäädännön velvoitteet ja tavoitteet. Laajoja muutoksia on tehtävä, koska nykyiset HUSin sairaanhoitoalueet ja hyvinvointialueet eivät täsmää. Organisaatiouudistuksen tavoitteet ja periaatteet johdetaan sote-laista:

1. Yhdenvertaisuuden toteutuminen (sote-järjestämislaki)
2. Lähipalveluiden turvaaminen (sote-järjestämislaki)
3. Hyvä vuorovaikutus hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa
4. Yhteen sovitettujen palvelukokonaisuuksien toteutuminen (sote-järjestämislaki)
5. Kustannusvaikuttava ja tehokas palvelutuotanto (sote-järjestämislaki).

Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä (HSL)

Helsingin kaupungin omistusosuus

52,10 %

"Valtiolta saatavan ylimääräisen tuen (koronan aiheuttamiin tulonmenetyksiin) avulla maksuvalmius säilyy kohtuullisena tilivuoden loppuun asti, mikäli lipputulot kehittyvät ennusteen mukaisina.

Oma pääoma on ennusteen mukaan negatiivinen vuoden lopussa. Tulevina vuosina jäsenkuntien maksuosuuksia joudutaan taloustilanteen vakauttamiseksi tilapäisesti korottamaan totutusta tasosta."

HSL:n tehtävänä on suunnitella ja järjestää toimialueensa joukkoliikennekokonaisuus ja edistää sen toimintaedellytyksiä, vastata Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta, vastata toimialueensa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta, hyväksyä toimialueellaan noudatettava joukkoliikenteen taks- ja lippujärjestelmä sekä liikenteen taksat, vastata matkalippujen tarkastuksesta, päättää ja hankkia toimialueensa bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunaliikennepalvelut sekä huolehtia muista viranomaiselle säädetyistä tehtävistä.

Avainlukuja (1 000 euroa)	2021 Ennuste	2020 Toteuma
Toimintatuotot	712 356	665 382
Toimintakulut	-713 457	-719 112
Toimintakate	-1 101	-53 730
Tilikauden yli-/alijäämä	-17 935	-71 056
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	91,5	92,5
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	3,3	3,5
Vuosikate/poistot (%)	-347,2	-304,0
Avainlukuja (1 000 euroa)	1-8/2021 Toteuma	2020 Toteuma
Kassavarat	89 145	79 692
Investoinnit	6 730	16 890
Oma pääoma	16 482	7 511
Pitkäaikaiset velat	44 737	44 737
Taseen loppusumma	177 130	167 857

Hallitus

Puheenjohtaja: Pajula Matias

Varapuheenjohtaja: Sauri Pekka

Jäsenet: Brax Saara, Halava Heli, Kauppila Elina, Kauppinen Sirpa, Laiho Mia, Liukkonen Pasi, Månsson Björn, Outinen Maria, Pitkänen Tuulia, Rissanen Laura, Rokkanen Sakari, Rydman Sampsa

Varajäsenet: Hämäläinen Sanna, Karhu Jessica, Salmi Lilli, Birjulin Yuri, Haaja Ilpo, Savuoja Tuure, Oila Kimmo, Makkonen Teija, af Hällström Nina, Myller Pertti, Nieminen Pekka, Jokinen Juho, Passi Kauko, Angelvo-Riipinen Reetta

Toimitusjohtaja: Nykänen Mika

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Koronan vaikutuksesta matkustajamäärien ennustetaan jäävän noin 236 milj. nousuun (TA 258 milj. nousua). Tällä on suora vaikutus lipputuloihin, joiden arvioidaan jäävän 232 milj. euroon, kun lipputulot ennen koronaviruspandemiaa vuonna 2019 olivat 383 milj. euroa.

Kustannustason yleinen nousu aiheuttaa paineita joukkoliikenteen operoinnista maksettavien korvausten kasvuun. Bussiliikenteen kustannustaso nousee arviolta 4,8 %, kun talousarviossa varauduttiin 2,3 %:in nousuun.

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

- Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi.

Tavoitteen toteutuminen

Vuoden 2021 toinen osavuosikatsaus perustuu talouslukujen osalta pääosin kahdeksan kuukauden toteutumatietoihin. Osavuosikatsaus sisältää vuositasen ennusteen, johon sisältyy tässä vaiheessa vuotta edelleen epävarmuutta. Koronapandemian aiheuttaman kriisin ja sitä seuranneiden rajoitustoimien vaikutuksia matkustajamäärien kehitykseen ja lipputuloihin vuositasolla on edelleen haasteellista arvioida.

Korona on vaikuttanut kuluvana vuonna lipputulojen kehitykseen voimakkaammin, kuin viime vuonna osattiin arvioida. Elo-syyskuussa toteutettu historiallinen lippujen -50 %:n alennuskampanja on piristänyt alkusyksyn myyntiä. Odotettavissa kuitenkin on, että koko vuoden lipputulot jäävät talousarviossa arvioitua alhaisemmaksi, koska rokotusten etenemisen myötä liikkumiseenkin vaikuttavat rajoitukset poistunevat vasta loppuvuodesta.

Osavuositarkastuksen tulostenuste perustuu skenaarioon, jonka mukaan matkustajamäärät jäävät 40 % koronaa edeltävän jakson ajankohdasta (vrt. 2019). Raportointihetkellä HSL:ssä ollaan hieman jäljessä tästä tavoitteesta ja tulostenusteesta oletuksena on, että matkustajamäärät lähtevät vähitellen loppuvuoden aikana nousuun. Mikäli joukkoliikenteen käytön palautuminen on odotuksia hitaampaa tai matkustaminen vähenee uudelleen esim. uusien rajoitusten johdosta, voi HSL:n tulos olla osavuositarkastuksen ennustetta huomattavasti heikompi.

Toisen osavuositarkastuksen perusteella talousarviomuutoksia yhtymäkokouksen päättämiin sitoviin eriin ei tarvitse tehdä. Sitovia määrärahoja talousarviossa ovat toimintakulut ja investointimenot ja sitova tuloarvio kuntaosuudet yhteensä.

2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaa-
dittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa.

Tavoitteen toteutuminen

HSL:ssä on käynnissä uuden strategian päivistytyö, jonka tavoitteena on saada uusi strategia HSL:n hallituksen käsitte-
lyyn joulukuun aikana.

HSL:n hallitus arvioi toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tuloskortissa HSL:lle asetettujen tavoitteiden saavuttamista säännöllisesti osavuositarkastusraportoinnin yhteydessä. Akuuttia tilannetta seurataan myös kuukausittain normaalin kuukausiraportoinnin yhteydessä.

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonais-
vestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumi-
sesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-rapor-
toinnin yhteydessä.

Tavoitteen toteutuminen

PKS-raportointia ja jäsenkuntien raportointia tehdään PKS-
yhteisön ja jäsenkuntien pyytämien aikataulujen ja raportoin-
tiosuhteiden mukaisesti.

HSL raportoi PKS-yhteisölle tavoitteiden sekä merkittävien
hankkeiden toteutumisesta raportointiosuhteiden mukaisesti.

4. Tuottavuuden nousu vähintään 1,5 % / vuosi
- läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta

Tavoitteen toteutuminen

Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronaepidemian vaikutus-
ten johdosta vielä vuoden 2021 aikana.

5. Lipputuottojen kasvun oltava suhteellisesti vähintään ko-
konaiskustannusten kasvua vastaava

Tavoitteen toteutuminen

Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronaepidemian vaikutus-
ten johdosta vielä vuoden 2021 aikana.

6. Kuntaosuuksilla katetaan vuositasolla tarkasteltuna koko-
naiskustannuksista enintään 50 %

Tavoitteen toteutuminen

Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronaepidemian vaikutus-
ten johdosta vielä vuoden 2021 aikana.

7. Lippu- ja vyöhykeuudistuksen vaikutusten seuranta; val-
tuustokauden 2017–2021 aikana tehdään selvitys vaiku-
tuksista matkustajamääriin ja kuntaosuuksiin sekä niihin
perustuvat toimenpide-ehdotukset.

Tavoitteen toteutuminen

Vyöhykeuudistuksen vaikutukset vuoden seurannalla on
tehty. HSL ei enää seuraa vain vyöhykeuudistuksen vaikutus-
sia vaan sitä seurataan osana koko tariffijärjestelmän toi-
mivuutta. Kuntaosuudet perustuvat osittain matkustustutki-
muksiin, joita ei voida akuutissa koronatilanteessa tehdä.
Kuntaosuudet perustuvat viimeisiin käytettävissä oleviin
tietoihin.

8. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kasvaa koko HSL:n
alueella.

Tavoitteen toteutuminen

Tavoitetta ei tulla saavuttamaan koronavaikutusten johdosta
vuoden 2021 aikana.

9. Kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan vuodesta
2021 alkaen huomioon peruspääomalle maksettava 1,5
%:n korvaus

Tavoitteen toteutuminen

HSL:n yhtymäkokous päättää vuosittain peruspääomaosuus-
desta maksettavasta korvauksesta.

10. Toiminnassa tulee huomioida koko liikennejärjestelmän
toimivuus.

Tavoitteen toteutuminen

MAL-yhteistyö kuntien ja valtion kanssa varmistaa osaltaan

liikennejärjestelmän toimivuutta.

MAL 2019 -suunnitelmassa ja voimassa olevassa MAL-sopimuksessa 2020-2031 ensimmäiselle 4-vuotiskaudelle sovitut toimenpiteet on toteutettu siltä osin, kun ne ovat HSL:n vastuulla. Tiemaksujärjestelmän valmistelussa on toteutettu esiselvityspaketti, jonka viimeinen osatyö valmistuu tänä syksynä. Jalankulun ja pyöräilyn nopeat kokeilut -hanke on valmisteltu ja toteutettu, työ on tällä hetkellä kohteiden evaluointivaiheessa ja raportoidaan vuodenvaihteessa. Kolmas vastuutettu tehtävä, liikenteen automaation seudullinen tietkartta on tekeillä ja valmistuu vuodenvaihteeseen mennessä. MAL-sopimusseurannassa on hoidettu liikenteen toimien seuranta. KUHA-ohjelma Kuuma-kuntien osalta on hyväksytty ja toteutusvaiheessa ja Espoon vastaavien hankkeiden osalta neuvottelutulos on saavutettu.

MAL 2023 -suunnittelua on viety eteenpäin puiteohjelman mukaisessa aikataulussa. Vuoden 2021 aikana on tuotettu useita selvityksiä mm. maankäytön, asumisen ja liikenteen nykytila -selvitys sekä seudun kilpailukyky selvitys ja henkilöautoilun roolia koskeva selvitys. MAL 2023 visio, tavoitteet ja mittarit -osiota on valmisteltu ja asiakokonaisuus viedään HLJ-toimikunnan ja MAL-neuvottelukunnan yhteiskokoukseen lokakuun lopulla lähetettäväksi hyväksymiskäsittelyyn mm. HSL:n hallitukselle.

Liikennejärjestelmän rahoituksen osalta on valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eri käsittelyvaiheissa nostettu esille kuntanäkökulmaa ja seudun tarpeita. HSL on mm. antanut lausunnon Väyläviraston investointiohjelmaan.

11. Joukkoliikennettä täydentäviä liikkumispalveluja kehitetään yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Tavoitteen toteutuminen

HSL kehittää liikkumispalveluja niissä rajoissa, joissa toimivaltainen viranomaisena voi toimia. Koronatilanteessa on harvittava huolellisesti mitä kehittämishankkeita kannattaa edistää.

OpenMaaS-lipunmyyntirajapintaa on kehitetty edelleen vuonna 2021 sekä lipputuotteiden, puolesta-asioinnin että maksamisen osalta. OpenMaas-rajapintaa käyttää tällä hetkellä 11 sopimus Kumppania ja käynnissä on neuvotteluja kolmen uuden kumppanin kanssa.

Tuloskehitys ja investoinnit

Osavuositulosennusteissa toimintatuottojen arvioidaan olevan vuositasolla 712,4 milj. euroa, 49,0 milj. euroa (7,4 %) talousarviossa arvioitua enemmän. Tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 83,3 milj. euroa, 71,8 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Talousarviossa ei oltu huomioitu

valtion 7. lisätalousarviosta jaettavaa koronatukea, jota Traficommin 5/2021 tekemän päätöksen mukaan myönnettiin HSL:lle 69,3 milj. euroa.

Toimintatuottoihin sisältyviä lipputuloja arvioidaan kertyvän 232,4 milj. euroa eli 22,7 milj. euroa (8,9 %) talousarviossa ennakoitua vähemmän.

Toimintakulujen arvioidaan jäävän 713,5 milj. euroon ja alittavan talousarvion 11,2 milj. eurolla (1,5 %). Joukkoliikenteen operointikustannukset jäävät ennusteen mukaan talousarviosta arviolta 6,5 milj. euroa (1,3 %). Suurin yksittäinen tekijä on junaliikenteen operointikustannukset, joissa jäänee säästöä noin 1,9 milj. euroa, joka aiheutuu mm. yhteiskäyttökorvausten arvioidusta talousarvion alituksesta. Bussiliikenteen korvaukset alittavat talousarvion ennusteen mukaan 1,2 milj. eurolla (0,4 %). Bussiliikenteessä tavoitteena on talousarvion sopeutustoimien mukaiset säästöt, mutta kustannustason nousu toisaalta kasvattaa kustannuksia. Raitioliikenteen kustannusten arvioidaan puolestaan alittavan talousarvion 1,8 milj. eurolla (3,2 %). Metroliikenteen kustannukset alittanevat talousarvion 1,6 milj. eurolla (3,5 %). Metron pääomakustannukset jäävät talousarviosta. Sammalvuoren varikosta maksettavat korvaukset toteutuvat talousarviossa arvioitua myöhäisemmällä aikataululla. Lauttaliikenteen operointikustannusten arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisina.

Joukkoliikenneinfran käyttökorkvaukset toteutuvat ennusteen mukaan talousarvion mukaisena ollen yhteensä 140,7 milj. euroa.

Edellä mainituista syistä johtuen tilikauden tuloksen arvioidaan olevan 17,9 milj. euroa alijäämäinen, kun talousarviossa oli varauduttu 79,1 milj. euron alijäämään. Talousarviossa arvioitua tulosta parempi tulos aiheutuu valtion koronatuesta, jota ei oltu talousarviossa kohdistettu vuodelle 2021.

Investointimenojen arvioidaan jäävän 5,5 milj. euroa (30,8 %) alle talousarvion ja olevan noin 12,0 milj. euroa. Talousarviossa investointeihin sisällytetty JUKI-käynnistämiskorvaus (1,7 milj. euroa) on toteutunut käyttömenona. Joitakin laiteinvestointeja on siirtymässä tuleville vuosille. Investointien poistojen arvioidaan alittavan talousarvion 0,8 milj. eurolla ja olevan noin 16,9 milj. euroa.

Ympäristöasioiden hallinta

HSL:n tärkein keino varmistaa sähköbussien määrän kasvu ovat bussiliikenteen kilpailutukset, joiden ehdoissa suositaan sähköistä kalustoa. HSL huolehtii siitä, että tietty minimimäärä kilometreistä, joita sen kilpailuttamassa bussiliikenteessä ajetaan vuosittain, liikennöidään sähköisellä kalustolla. Liikennöitsijät tarjoavat sähköbussuja myös omasta aloitteestaan. Vaikka sähköbussit maksavat dieseleitä enemmän, sähköi-

nen kalusto on kilpailukyistä polttomoottoribusseihin verrattuna.

Vuoden ensimmäisellä kilpailukierroksen jälkeen sähköbussien määrä kasvaa 128 sähköbussilla, mikä vastaa noin 90 % kilpailutetusta liikenteestä. Viimeisimmillä kilpailukierroksilla sähköbusseja on tarjottu huomattavasti vaatimusta enemmän, joten sähköbussitavoitteesta (30 % vuonna 2025) arvioidaan ylittyvän jo vuonna 2023. Vuoden 2021 aikana päivitetään sekä päästötavoite että sähköbussitavoite.

Tällä hetkellä sähköbusseja on seudun liikenteessä 168 kpl (13 %) ja vuonna 2022 määrä kasvaa noin 300 kappaleeseen (23 %). Kesän 2021 aikana otettiin käyttöön neljä uutta pikalatausasemaa pääte pysäkeillä sekä kymmeniä varikkolaturaita.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Koronaviruspandemia on vaikuttanut merkittävästi HSL:n toimintaan ja talouden kehitykseen ja vaikutukset tulevat heijastumaan merkittävästi myös tulevien vuosien kehitykseen.

Liikkumisen muutosta seurataan aktiivisesti ja etsitään toimenpiteitä joukkoliikenteen matkustamisen palauttamiseksi. Matkustajien luottamuksen palauttamiseksi on tehty esim. seuraavia toimenpiteitä:

- kaluston ja asemien tehostettu siivous
- käsidesien asennukset asemille ja kalustoon
- terveysturvallisen ilmanvaihdon varmistaminen, joka toteutettiin VTT:n suorittaman ilmanvaihdon riittävyyden arvioinnin perusteella. Selvityksen perusteella HSL:n liikenteessä olevan kaluston ilmanvaihto on riittävällä tasolla terveysturvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi päätettiin parantaa metron ja raitiovaunujen ilmanvaihtoa, joista esimerkiksi Artic-vaunujen ilmanvaihdon parantaminen sisäilmankierrätys sulkemalla oli tehokas parannus.

Valtiolta saatavan ylimääräisen tuen (koronan aiheuttamiin tulonmenetyksiin) avulla maksuvalmius säilyy kohtuullisena tilivuoden loppuun asti, mikäli lipputulot kehittyvät ennusteen mukaisina.

Oma pääoma on ennusteen mukaan negatiivinen vuoden lopussa. Tulevina vuosina jäsenkuntien maksuosuuksia joudutaan taloustilanteen vakauttamiseksi tilapäisesti korottamaan totutusta tasosta.

HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Helsingin kaupungin
omistusosuus

57,60%

"Vuosiennusteen mukaan tuottoja kertyy 395,7 miljoonaa euroa, 7,7 miljoonaa talousarviota enemmän"

"Vuosiennusteessa kulujen arvioidaan olevan 192,2 miljoonaa euroa, 2,1 miljoonaa talousarviota pienemmät"

HSY:n tehtävänä on hoitaa jäsenkuntiansa jätelain mukainen jätehuolto ja siihen liittyvä toiminta, toimia vesihuoltolaissa tarkoitettuna vesihuoltolaitoksena, joka huolehtii vesihuollosta toiminta-alueellaan, huolehtia jäsenkuntiansa ilmansuojelun seuranta-, tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valistustehtävistä sekä hoitaa jäsenkuntien sille antamat muut kuntayhtymän toimintaan liittyvät yhteiset tehtävät.

Avainlukuja (1 000 euroa)	2021 Ennuste	2020 Toteuma
HSY yhteensä		
Toimintatuotot	395 728	388 454
Toimintakulut	-192 193	-178 974
Toimintakate	205 836	211 737
Tilikauden yli-/alijäämä	27 612	28 591
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	208,4	219,8
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	12,4	12,1
Vuosikate/poistot (%)	126,3	125,8
Avainlukuja (1 000 euroa)	1-8/2021 Toteuma	2020 Toteuma
Kassavarat	7 277	3 098
Investoinnit	140 893	286 036
Oma pääoma	769 181	736 589
Pitkäaikaiset velat	1 790 066	1 670 066
Taseen loppusumma	2 755 089	2 669 185

Hallitus

Puheenjohtaja: Nygård Mia

Varapuheenjohtaja: Hertell Sirpa

Jäsenet:

Kokko Kristiina, Pasterstein Dennis, Kuusisto Pasi, Lehmuskallio Paula, Stranius Leo, Seppänen tia, Vuorela Antti, Linroos Kristiina, Jokela Laura, Miettinen Taisto, Suihkonen tuomas, Korkman Anna

Varajäsenet: Koskinen Markus, Hurskainen Mikko, Toveri Maarit, Nores Mia, Ahola Eero, Lahti Timo, Vuorinen Kirsi, Auvinen Antti, Temmes Anneli, Aitola Minna, Paunio Mikko, Pirinen Eija, Romppainen Leena, Seitsamo Alex

Toimitusjohtaja: Fred Tommi

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Talousvettä pumpattiin tammi-elokuussa 64,3 miljoonaa m³, joka oli lähes yhtä paljon kuin viime vuoden vastaavana ajanjaksona. Samoin veden laskutus oli elokuun lopussa lähes edellisen vuoden tasolla. Vedenkulutuksen taso HSY alueella näyttäisi hieman laskeneen koronapandemiaa edeltävään aikaan verrattuna. Koko vuoden vedenpumpppauksen ennustetaan toteutuvan 96 m³ suuruisena, 0,7 % talousarviota pienempänä. Jätevesien käsittelyn ennustetaan toteutuvan talousarvion suuruisena 142,3 milj. m³.

Tammi-elokuussa HSY:n asiakaskiinteistöillä tehtiin 5,8 miljoonaa astiatyhjennystä, 2 % enemmän kuin viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna, ja kuljetettiin 262 268 tonnia jätteitä, samoin 2 % enemmän kuin viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Kuljetettujen tonnien ennustetaan nousevan 3 % talousarvioon verrattuna. Pandemia on muuttanut ihmisten työssäkäyntiä ja sitä missä jäte syntyy. Osa työpaikalla syntyvästä jätteestä kertyy nyt asuinkiinteistöillä etätyöskentelyn vaikutuksesta. Sekajätteen määrä jatkaa hienoista laskuaan, kun taas kerätty kartonki ja muovi kasvavat suhteellisesti eniten.

Vantaan Energian jätevoimalaan toimitettiin energiahyödynnettävää jätettä 4 % talousarviota enemmän.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa vastaanotettiin jätteitä 30 % vähemmän kuin edeltävän vuoden vastaavana ajanjaksona. Merkittävimmin on vähentynyt maa-ainekset, jonka ennuste on 71 % talousarviosta. Myös rakennusjätteen ja biojätteen määrä on vähentynyt. Kokonaisuudessaan käsitellyn jättemäärän ennustetaan päätyvän 13 % talousarviota

matalammalle tasolle.

Sortti-asemien asiakasmäärien ennustetaan jäävän noin 1,4 % viime vuoden asiakasmäärää matalammaksi.

Pääkaupunkiseudun ilmanlaatua mitattiin kahdeksalla pysyvällä ja kolmella siirrettävällä mittausasemalla, joilla seurataan tärkeimpien kaupunki-ilman epäpuhtauksien pitoisuuksia. Ilmanlaatutiedot esitetään reaaliaikaisesti HSY:n verkkosivuilla ja ilmanlaatuportaalissa.

Omistajaohjauksen tavoitteiden toteutuminen

Yhteiset tavoitteet:

1. Jäsenkuntien talouden tasapainotustarpeiden huomioon ottaminen kuntayhtymän taloudenpidossa ja -suunnittelussa niin, että kuntayhtymät tekevät myös omat toimenpiteensä talouden tasapainottamiseksi

Toteuma: Vuonna 2021 toteutetaan useiden HSY:n organisaatiota läpäisevien prosessien sujuvoittaminen Lean-menetelmällä. Vuoden aikana käyttöön otettavalla uudella hankintajärjestelmällä parannetaan hankintojen tehokkuutta. Täyttölupamenettelyllä hallitaan henkilöstömäärän kasvua. Talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 kiinnitetään erityisesti huomiota tuottavuuden kehittämiseen tuottavuusohjelman pohjalta.

2. Strategisten tavoitteiden seuranta tehostettava ja vaadittavat korjaustoimet toteutettava riittävän ajoissa

Toteuma: Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmissä, jotka myös määrittelevät korjaustoimenpiteet. Strategisia tavoitteita käsitellään myös osavuosisikatsauksen yhteydessä HSY:n hallituksessa, jolta tarvittaessa tulee korjaustoimenpiteitä.

3. PKS-yhteisten tavoitteiden toteutumisesta, kokonaisinvestoinneista sekä merkittävien hankkeiden toteutumisesta raportoitava jäsenkunnille vuosittain PKS-raportoinnin yhteydessä

Toteuma: Tammi-elokuun investoinnit olivat yhteensä 140,9 miljoonaa euroa, josta 129,0 miljoonaa euroa oli vesihuollon ja 10,7 miljoonaa euroa jätehuollon investointeja.

Vesihuollon kaupunkilähtöisten investointien ennustetaan toteutuvan talousarvioon verrattuna noin 4 miljoonaa euroa suurempina; ylitys aiheutuu lähinnä kaupunkilähtöisten hankkeiden johtosiirtojen toteutumisesta arvioitua suurempina. Esimerkkinä paljon johtosiirtoja aiheuttaneesta hankkeesta mainittakoon Raide-Jokeri-hanke.

Vesihuoltolähtöisten vedenhankinnan ja -puhdistuksen investointien ennustetaan toteutuvan talousarvioon verrattuna noin 2 miljoonaa euroa suurempina johtuen pääosin Pitkälän laitoksen kapasiteettinoston ja perusparannuksen hankkeista, Pitkälän Pk 1 selkeytyshallin rakennussaneerauksesta sekä Vanhakaupungin selkeytyshallin vesikatkon ja ulkoseinien saneerauksesta. Vedenjakelun ja viemäröinnin investoinnit alittavat investointibudjetin yhteensä noin 7 miljoonalla eurolla. Nämä kaupunkien katu- ja raidehankkeiden yhteydessä tehtävät verkostosaneeraukset ovat ennusteen mukaan talousarvion laatimisen yhteydessä arvioitua suurempia, mutta koska vesihuoltolähtöisiä hankkeita on merkittävässä määrin siirretty vuoden aikana tuleville vuosille, toteutuvat näiden korien investoinnit talousarviota pienempinä. Jätevedenpuhdistuksen investointien kustannusten ennustetaan toteutuvan noin 21 miljoonaa euroa suurempina kuin talousarviossa on arvioitu suurimman ylityksen kohdistuessa jätevedenpuhdistuksen uudisinvestointeihin (Blominmäki). Yhteensä vesihuollon investointien arvioidaan ylittävän budjetoidut investoinnit 20,4 miljoonalla eurolla. Tälle summalle vesihuolto hakee hallitukselta ja yhtymäkokoukselta lisämäärärahaa vuodelle 2021.

Jätehuollon rakennusinvestointien ennustetaan kokonaisuutena toteutuvan toiminta- ja talousarvion raamia matalampana. Korona vaikutti vuoden 2020 osalta investointeihin niin, että osa biojätteen rakennusurakoista siirtyi vuoden 2021 aikana toteutettavaksi. Ämmäsuon ekoteollisuuskeskuksen teollisuushallin rakennusurakkaa ei toisaalta ollut talousarviovuonna mahdollista käynnistää ekoteollisuuskeskuksen suunnitellun yrittäjän ilmoitettua edelleen harkitsevansa toimintansa käynnistämistä Ämmäsuolla. Talousarviovuonna on siten ollut mahdollista käynnistää korvaavia investointeja, kuten kenttärakenteita uudelle Ekomo-toimijalle ja välttämättömiä kaasun- ja vesienhallinnan automaation saneeraustoimia. Muista jätehuollon investoinneista arvioidaan jäteastioiden toimitusten viivästyvän merkittävästi lähinnä astioiden toimitusvaikeuksien vuoksi. Lisäksi jätteenkuljetuksen logistiikkajärjestelmän toimitus on viivästynyt. Kokonaisuutena jätehuollon investointien arvioidaan alittavan talousarvion noin 3 miljoonalla eurolla.

HSY:n strateginen hanke on Blominmäen jätevedenpuhdistamo.

HSY:n tavoitteet:

1. Tuottavuuden nousu vähintään 1,5 % / vuosi
- läpinäkyvä tuottavuusmäärittely ja -laskenta

Toteuma: Tuottavuustavoitteen 1,5 %, ei ennakoita toteutuvan täysin. Tuottavuuteen liittyviä strategisia tavoitteita HSY:llä on 3, joista 2 ei ennusteta toteutuvan.

Mittari	Tavoitetaso 2021	Ennuste 2021
Tuottavuus; Vesihuollon toimintamenot/jäsenkautunkien asukasmäärä	78,0 €/as (Inflaatiokorjattu ja oikaistu suurilla kertakustannuksilla)	● Ei toteudu (80 €/as) Toimintakulut ovat yli viime vuoden tason ja inflaatio ja asukasmäärän kasvu koronan myötä ollut poikkeuksellisen alhainen.
Tuottavuus; Jätehuollon toimintamenot/käsitelty jätemäärä	176,2 €/tn	● Ei toteudu (200 t €/tn) Käsitellyn jätemäärän vähenytessä
Tuottavuus; Hallinnon ja tukitoimintojen toimintamenojen osuus HSY:stä	14,7 %	● Toteutuu (14,7 %)

2. Vesihuollon osalta tavoitteena tulee olla tariffien reaalisten hinnankorotusten välttäminen

Toteuma: Tämän hetken erittäin korkea investointitaso tuo haasteita rahoitukselle ja toisaalta paineita palvelutaksoihin. HSY:n palveluiden tariffit päättää HSY:n hallitus talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Valtavat investointimenot ja velkaantumisen hillintä vaativat maltillisia hinnankorotuksia.

3. Investointien kokonaistaso mitoitettava rahoituksellisesti kestävä tasolle

Toteuma: Investointitasoa seurataan tarkasti vuosittaisen talous ja toimintasuunnitelman yhteydessä ja viimeisimmässä HSY:n talous ja toimintasuunnitelmassa 2022-2024 rahoituksesta (Alustava TTS 2022-2024) on raportoitu seuraavaa;

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 447 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 231 miljoonalla, josta 59,9 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 921 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä. On tarpeen tarkastella investointimenojen, velkaantumisen ja taksapolitiikan tasapainoa. Nykyisen kaltaisen investointitason jatkuminen tuo merkittävää

painetta asiakasmaksujen korotuksille kummallakin toimialalla.

Lähivuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2024 lopussa 25,4 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,6 %. Suunnitelmakauden ylijäämäiset tulokset kasvattavat omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta.

Investointitasoa seurataan lisäksi talousmallien ja investointiohjelmien laadinnan yhteydessä. Talousmallit päivitetään, joka toinen vuosi investointiohjelmien yhteydessä. Talousmallin tarkoitus on pitää huoli rahoituksen tasapainosta; investoinnit – velkaantuminen – tulorahoitus – tariffit.

4. Kuntayhtymän vuosien 2021 ja 2022 talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 0,5 %:n korvaus. Vuosien 2023 ja 2024 osalta valmistelussa otetaan huomioon 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %:n korvaus

Toteuma: Peruspääomalla maksettava korvaus on huomioitu vuoden 2021-2023 Talous- ja toimintasuunnitelmassa; Vuodelle 2021 ja 2022: 2,4 miljoonan euron suuruinen. Vuodelle 2023: 4,8 miljoonan euron suuruinen. Peruspääomalle maksettava korvaus tullaan huomioimaan myös uudessa Talous - ja toimintasuunnitelmassa vuodelle 2022-2024.

5. Tehostetaan toimenpiteitä vesijohtoverkoston hävikin pienentämiseksi

Toteuma: Vuotavuuden osalta seuraavia hallinta toimenpiteitä tehty raportointijaksolla 1-8.2021:

- Aluemittausjärjestelmää ja sen tuottaman datan käsitteilyä kehitetty
 - Operatiivista vuotojenetsintää tehostettu
 - Aluemittausjärjestelmän ohjausryhmä perustettu
 - Aluemittausjärjestelmän suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönotto luotu prosessi ja se on jalkautettu kaikilla osastoilla
 - Alueet, jotka valmiina muttei tuotantokäytössä, on tunnistettu ja on ryhdytty toimenpiteisiin niiden käyttöön saamiseksi
6. Kehitetään jätteiden sivuvirtojen hyödyntämistä pääkaupunkiseudulla yhteistyössä palveluja tuottavien yritysten kanssa.

Toteuma: Raportointijaksolla 1-8.2021:

- Kierrätysasteen nostoon liittyvä selvitys valmistunut ja käsitelty jätehuollon johtoryhmässä.
- Poistotekstiilin keräyksen ja esikäsittelyn suunnitteluhanke etenee. Investointitukihakemus poistotekstiilin esikäsittelylaitokseen jätetty Business Finlandille 16.4. Hakemukseen liittyen on laadittu esisuunnitelmat laitosrakennukselle ja lajittelulaitteistolle. HSY:n oman kauppa-keskuskeräyspilotin suunnittelu aloitettu
- Sekajätteen laitospäivänsä käsittelyn osalta on aloitettu selvittämään Sortin sekajätteen käsittelyvaihtoehtoja. Laitosmaista lajittelua on testattu Salpakierron lajittelulaitoksessa
- Paperisten biojätepussien asukasjakelun pilotti toteutettiin 10/2020 - 03/2021, osallistuneille järjestettiin asukaskysely maaliskuussa. Jatkotoimenpiteenä on suunniteltu opinnäytetyötä, joka käynnistyy syyskuussa 2021
- Cool4city-hankkeen kuonabetonielementit ovat valmistuneet ja käytössä Ämmäsuolla. Hankkeessa seurataan elementtien kestävyttä käytössä.
- AB puuta on kerätty hyvin kompostointi laitoksen tukiaineeksi
- Eristevilla keräys on juuri aloitettu kaikilla Sortti-asemilla ja kilpailutus on työn alla.

Tuloskehitys ja investoinnit

Tammi-elokuussa toimintatuottoja kertyi 261,1 miljoonaa euroa, 7,1 miljoonaa talousarviota enemmän. Vuosiennusteen mukaan tuottoja kertyy 395,7 miljoonaa euroa, 7,7 miljoonaa talousarviota enemmän.

Vesihuollon toimintatuotot olivat tammi-elokuussa 191,5 milj. euroa ollen 8,0 milj. talousarviota suuremmat. Kasvua oli tammi-elokuussa erityisesti liittymismaksuissa, 6,6 milj. euroa talousarviota enemmän. Liittymismaksujen ennustetaan ylittävän vuositasolla 8 milj. euroa. Kasvu kohdistuu asuntorakentamiseen ja erityisesti uusiin kerrostaloalueisiin. Käyttö- ja perusmaksulaskutuksen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaan.

Vesihuollon toimintatuottojen ennuste vuodelle 2021 on 290,8 miljoonaa euroa, 8,5 miljoonaa euroa talousarviota suurempi.

Jätehuollon toimintatuottojen toteutuma oli 1,4 miljoonaa euroa alle kauden talousarvion. Toimintatuottojen ennustetaan myös jäävän talousarviota 1,4 miljoonaa euroa matalammiksi. Tuottojen toteutunut ja ennustettu lasku liittyy pääosin käsiteltävän jätemäärän toteutuneeseen ja ennustettuun pienenemi-

seen. Tuottoja puolestaan nostaa metallin maailmanmarkkinahinta ja lisääntyneet jäteastioiden tyhjennykset.

Tammi-elokuun toimintakulut olivat 117,3 miljoonaa euroa alittaen kauden talousarvion 12,7 miljoonalla. Alitus johtuu muun muassa käsitellyn jätemäärän toteutumisesta talousarvioitua pienempänä, kustannusten ajoittumisesta loppuvuodelle, covid-19-pandemian vaikutuksista, sekä siitä, että henkilöstösuunnitelma ei ole toteutunut suunnitellusti. Vuosiennusteessa kulujen arvioidaan olevan 192,2 milj. euroa, 2,1 miljoonaa talousarviota pienemmät.

Koko vuoden toimintakuluennuste vesihuollossa ennustetaan olevan 107,5 miljoonaa euroa, 0,5 miljoonaa euroa talousarviota suurempi.

Jätehuollon toimintakulujen ennustetaan jäävän 3,3 miljoonaa euroa talousarviota pienemmiksi. Tähän syynä ovat muun muassa osaltaan käsiteltävän jätteen määrän väheneminen, kiertävän keräyksen peruuntuminen sekä jäteastioiden pesupalveluiden ja kuljetuskustannuksien jääminen talousarvioitua pienemmäksi.

Tammi-elokuun investoinnit olivat yhteensä 140,9 miljoonaa euroa, josta 129,0 miljoonaa euroa oli vesihuollon ja 10,7 miljoonaa euroa jätehuollon investointeja.

Ympäristöasioiden hallinta

HSY:n sitoumukset:

Kuntien energiatehokkuussopimus:

- Energiatehokkuussopimuksen energiansäästön minimi-tavoite on 7,5 % vuoteen 2025 mennessä laskettuna viimeisimmän käytettävissä olevan kalenterivuoden tiedoista.

Kestävän kehityksen sitoumukset:

- Kestävän kehityksen sitoumukset kattavat vastuullisuuden ja yhteiskuntavastuun eri näkökulmat: ympäristövastuun, taloudellisen vastuun, sosiaalisen vastuun ja ns. ”vihreän kädenjäljen”-toimet, eli toimet, joilla on positiivisia vaikutuksia ympäröivään yhteisöön ja ympäristöön.

Ilmastonmuutoksen hillintä:

- HSY:n strategia 2025:n mukaisesti yksi tärkeimmistä päämääristä on olla ympäristövastuun ja resurssitehokkuuden edelläkävijä. HSY:n tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Toiminnan painopisteenä on

edistää ja seurata ilmastotavoitteiden toteutumista seudullisesti ja omassa toiminnassaan sekä tuottaa ja kerätä ilmastomuutokseen hillintään liittyvää tietoa pääkaupunkiseudun kunnille ja sidosryhmille.

Ilmastomuutoksen sopeutuminen:

- HSY kerää ja tuottaa tietoa ilmastomuutoksen vaikutuksista ja seudulle soveltuvista sopeutumiskeinoista. Tietoa käytetään alueen toimijoiden ohjaamiseen ilmastomuutoksen vaikutuksiin varautumiseksi.

Helsingin ilmastokumppanit sitoumukset:

- Parannamme HSY:n energiatehokkuutta ja lämmön talteenottoa sekä laajennamme ja lisäämme uusiutuvan energian tuotantoa. Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelun seudullisena yhteistyönä.

Itämerihaaste:

- Itämerihaaste on Helsingin ja Turun kaupunginjohtajien vuonna 2007 käynnistämä aloite Itämeren tilan parantamiseksi. HSY:n kolmannen kauden 2019-2021 Itämeriohjelma perustuu HSY:n uuteen strategiaan ja strategian tiekartoihin.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Operatiiviset riskit

Suurimpiin operatiivisiin riskeihin kuuluu merkittävä alueellinen vedenjakeluhäiriö. Vesihuoltoverkoston teknisen elinkaarinhallinnan ja verkostoihin liittyvän varautumisen kehittämisen ovat tärkeitä riskienhallintatoimia.

Myös vesihuollon veden- ja jätevedenpuhdistuksen kriittisten kemikaalien saatavuuden heikentyminen sekä ostopalveluiden ja materiaalien saantivaikeudet on tunnistettu operatiivisiksi riskeiksi. Selvitys korvaavien jätevedenpuhdistuskemikaalien saatavuudesta on saatu valmiiksi. Sekä talousveden tuotannossa, että jätevedenpuhdistuksessa on selvitetty keinoja vähentää riippuvuutta rautapohjaisista kemikaaleista.

Riskikartoituksessa tulivat esille HSY:n tietojärjestelmiin liittyvät riskit. Sopimuksissa varmistetaan tietojen siirrettävyys eri tietojärjestelmien välillä. Käytetään teknologiaa, jota on saatavissa eri järjestelmätoimittajilta.

Vantaan Energian jätevoimalan mahdollinen toimintahäiriö on tunnistettu merkittäväksi riskiksi.

Vahinkoriskit

HSY:n riskikartassa tunnistettuja suurimpia vahinkoriskejä

ovat runkovesijohdon rikkoontumisen tai viemäröinnin aiheuttama merkittävä henkilö- tai omaisuusvahinko kolmannelle osapuolelle, vakava tulipalo vesi- tai jätehuollon tuotantolaitoksella, pinta- ja pohjaveden/ maaperän pilaantuminen sekä HSY:n työturvallisuusriskit.

Jätteidenkäsittelystä ja kaatopaikkojen jälkihoidosta muodostuvien likaisten vesien käsittelyyn ja johtamiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota, koska toiminta Ämmäsuolla ja Seutulassa siirtyy entistä enemmän pinnoitetuille, huonosti vettä läpäiseville kentille. Riskinä on pinta- ja pohjavesien sekä maaperän laadun pilaantuminen.

HSY:n toimialoilla, erityisesti jäte- ja vesihuollossa, on merkittäviä työturvallisuus- ja työsuojeluriskejä. Henkilövahinkojen osalta esim. kaivantotyöt ja tuotantolaitoksilla tehtävät operatiiviset työt ovat riskialtis alue. Riskien hallintatoimiin kuuluvat vuosittaisen työturvallisuuden toimintasuunnitelmien toteuttaminen.

Strategiset riskit

HSY:n toimintaan vaikuttavat maineriskit. Jos tuotetut palvelut ja asiakaskohtaukset eivät kaikilta osin vastaa asiakkaiden odotuksia, seurauksena on asiakaskontaktien lisääntyminen ja maineriski. Järjestäytyneen rikollisuuden uhka organisaatiolle on tunnistettu riskiksi. Hallintatoimina selvitetään riittävät henkilöriskien hallintakeinot mm. uusien rekrytointien osalta.

Ympäristölupiin, rakennuslupiin ja kaavoitukseen liittyy HSY:n toimintaan vaikuttavia riskejä. Lupiin liittyy aikataulu- ja kustannusriskejä.

Taloudelliset riskit

Jätehuollossa on tunnistettu riskiksi jätelainsäädännön ja suoritevolyymin muutosten vaikutukset toiminnan tulorahoitukseen ja talouden vakauteen. Suoritemääriä pyritään mahdollisuuksien mukaan ennakoimaan mm. toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelun sekä jatkuvan seurannan yhteydessä.

Taloudellisesti merkittäviin rakennusurakkasopimukseen, ICT-järjestelmäsopimukseen, jätteenkuljetussopimukseen ja kemikaalien sekä raaka-aineiden ostosopimukseen sisältyy sopimusriskejä. Taloudellisista riskeistä nousivat riskikartoituksessa esille myös mahdolliset suunnittelu- ja rakentamisvirheet investointiprojekteissa.

Metropolia

Ammattikorkeakoulu Oy

Helsingin kaupungin
omistusosuus

42 %

"Metropolian tammi-elokuun liikevaihto oli 71,5 miljoonaa euroa. Se kasvoi edellisestä vuodesta 7,7 %. OKM-perusrahoitus kasvoi 4,3 miljoonaa euroa ja muu ulkopuolinen tulo kasvoi 0,8 miljoonaa euroa"

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n toimialana on ylläpitää ammattikorkeakoulua ja harjoittaa ammattikorkeakoulun koulutusaloihin liittyvää koulutus- ja muita toimintaa.

Avainlukuja (1 000 euroa)	2021	2020
	Ennuste	Toteuma
Toimintatuotot	109 332	103 100
Toimintakulut	-96 092	-90 453
Toimintakate	13 240	12 647
Tilikauden yli-/alijäämä	5 330	5 124
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	114	114
Henkilöstökulut toimintatuotoista -%	62,0	62,1
Vuosikate/poistot (%)	156	167
Kassavarat	2 678	3 313
Investoinnit	3 561	11 954
Oma pääoma	55 194	48 457
Pitkäaikaiset velat	0	0
Taseen loppusumma	80 812	76 559

Hallitus

Puheenjohtaja: Kuitunen Henri

Jäsenet: Ekman Kalevi, Hämäläinen Tomi, Kalske Katri, Lievonen Kirsi-Maria, Kivimäki Hanna, Järvenkallas Satu, Rinta-Aho Harri, Saxholm Tuula

Toimitusjohtaja: Konkola Riitta

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat

Vuoden toisella kvartaalilla aloitettiin valmistautumisen yhteiskunnan vaiheittaiseen avautumiseen ja koronarajoituksista luopumiseen. Tavoitteena on siirtyä syksyn aikana vaiheittain kohti kampuspainotteista opiskelua ja työskentelyä. Keväällä laadittiin yhteiset toimintaperiaatteet, jotka palvelevat mahdollisimman hyvin kaikkea toimintaa ja ottavat huomioon yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin. Samalla hyödynnetään poikkeusaikana opittuja uusia toimintatapoja ja digitalisaation käyttöä monipuolisesti.

Korona-aika on ollut haasteellista meille kaikille. Pitkittynyt pandemia on heikentänyt opiskelijoiden hyvinvointia. Tämän takia panostamme erityisesti opiskeluhyvinvointipalveluihimme. Tärkeää on ollut myös kysyä jokaiselta opiskelijaltamme heidän jaksamisestaan ja opintojen etenemisestä.

Keväällä teimme aktiivista yhteistyötä eri foorumeilla. Rakensimme koko korkeakoulu yhteisöä osallistaen kestävän kehityksen tiekartan, joka kertoo askelmerkkimme kestävän kehityksen tiellä. Tiekartta sisältää konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit ja se on julkaistu uusilla kestävän kehityksen verkkosivuillamme.

Strategian mukaisesti teemme laajasti yhteistyötä kumppaneidemme kanssa. Yhteistyö pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa eteni hyvin ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Taideyliopiston kanssa tuotetun Creativity and Arts in Social and Health Fields (CRASH) -maisteriohjelman ensimmäinen opiskelijahaku toteutettiin keväällä 2021. 3AMK -yhteistyössä erityisesti vertaisjakaminen

ja -oppiminen opetus- ja hallintohenkilöstön kesken on tuottanut arvokasta tietoa 3AMK:in yhteisten toimintatapojen kehittämiseen.

Metropolia lähti kesäkuussa mukaan Helsingin yliopiston, Helsingin kaupungin ja Aalto-yliopiston kanssa yhteistyössä toteutettavaan hankkeeseen, jossa etsitään puhtaita ja kestäviä kaupunkiratkaisuja. Elinkeino toiminnan osalta tulokset toteutuivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla suunnitelmien mukaisesti ja hyvän kehityksen odotetaan jatkuvan tilikauden aikana.

Tuloskehitys ja investoinnit

Metropolian tammi-elokuun liikevaihto oli 71,5 miljoonaa euroa. Se kasvoi edellisestä vuodesta 7,7 %. OKM-perusrahoitus kasvoi 4,3 miljoonaa euroa ja muu ulkopuolinen tulo kasvoi 0,8 miljoonaa euroa.

Toimintakulut (sis. poistot) olivat yhteensä 65,0 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta 1,3 %. Henkilöstökulut 43,3 miljoonaa euroa kasvoivat edellisestä vuodesta 5,3 %. Henkilöstökulut olivat 60,6 % liikevaihdosta (edellinen vuosi 62,0 %). Poistot olivat 5,4 miljoonaa euroa ja kasvoivat edellisestä vuodesta 6,8 %.

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin olivat tammi-elokuussa yhteensä 3,5 miljoonaa euroa. Investoinnit jäivät 1,1 miljoonaa euroa alle budjetoidun. Investoinnit rahoitettiin tulorahoituksella.

Ympäristöasioiden hallinta

Kestävä kehitys on Metropolian strategian läpileikkaava teema. Tavoitteena on, että kestävä kehitys ja vastuullisuus ohjaavat kaikkea Metropolian toimintaa ja, että Metropolia on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Metropolian tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030. Hiilineutraalius edellyttää, että hiilijalanjälki lasketaan tarpeeksi kattavasti ja sitä pienennetään mahdollisimman paljon. Ne päästöt, joita ei pystytä täysin nollaamaan, kompensoidaan. Ensimmäinen, vuotta 2020 koskeva, hiilijalanjälkilaskenta valmistui toukokuussa. Laskennan perusteella suurin osa päästöistä koostui kiinteistöjen kaukolämmöstä (81 %). Jatkon kannalta hiilijalanjälkilaskennan kehittäminen ja laajentaminen on tärkeää, jotta aito hiilineutraalius voidaan saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Laskennassa huomioidaan tulevana vuosina esimerkiksi hankinnat, sijoitukset ja liikkuminen laajemmin, sekä tarkennetaan päästökertoimia.

Metropolian kestävä kehitys 2030 tiekartta koostettiin keväällä yhdessä koko korkeakoulu yhteisön kanssa. Tiekartta mittareineen ja aikatauluineen julkaistiin alkusyksystä 2021 osana Metropolian uutta kestävä kehitys verkkosivua.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Koronaviruspandemia tulee aiheuttamaan taloudellisia riskejä tilikauden aikana erityisesti TKI-toimintaan, kansainväliseen toimintaan sekä kotimaan liiketoimintaan.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen voimakkaat muutokset muodostavat suuren toiminnallisen ja taloudellisen riskin Metropolian toiminnalle. Vuonna 2021 voimaan astuvan uusimman muutoksen on kuitenkin arvioitu olevan Metropolialle taloudellisilta vaikutuksiltaan positiivinen. Liikevaihdon kasvattaminen ja kannattavuuden parantaminen TKI- ja liike-toiminnan kautta sisältää riskejä. Koulutusvientiin liittyy erityispiirteinä lisäksi maariskit ja projektien ajallinen venyminen.

Yhtiön riskienhallinta on huomioitu strategisten tavoitteiden asetannassa, niiden perusteella tehdyissä toimenpideohjelmissä sekä Metropolian eri osa-alueiden budjeteissa.

Tulevaisuuden näkymät

Loppukeväästä alkoi valmistautuminen syyslukukauteen tavoitteena kampuspainotteinen hybridityöskentely. Syyslukukauteen toimintaperiaatteista, mm. joustavan etätyöskentelyn mahdollisuudesta ja terveysturvallisuudesta kampuksilla, viestittiin OMAssa sekä kerrottiin johdon tiedotustilaisuudessa.

Metropoliassa jatkuva oppiminen sisältää tutkintotavoitteisen oppimisen ja muut oppimisen ratkaisut. Globaali toimintaympäristön murros haastaa koko yhteiskunnan ja samalla jokaisen suomalaisen jatkuvaan oppimiseen. Tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän eri pituisia ja elämän eri tilanteisiin sopivia yksilöllisiä ratkaisuja.

Jatkuva oppimisen strategian mukainen organisoituminen saatiin valmiiksi toisella kvartaalilla. Kokonaisuuteen kuuluu asiantuntijoista koostuvat uudistuva oppiminen- ja oppimisen verkostot ja palvelut -tiimit sekä kymmenen osaamisaluetta. Osaamisalueiden henkilöstö koostuu opetushenkilöstöstä ja opetuksen ja oppimisen suunnittelua ja kehittämistä tukevasta henkilöstöstä.

Uusi eurooppalainen Bauhaus -aloite (New European Bauhaus, NEB) on valinnut Metropolian viralliseksi kumppanikseen. Metropolia lähtee rakentamaan uusia toimintatapoja kestävä eurooppalaisen elämäntavan vauhdittamiseksi yhdessä laajan eurooppalaisen kumppaniverkoston kanssa. NEB on tärkeä kumppani erityisesti Toimiva ihmisen kaupunki -innovaatiokeskittymälle.

Metropolian hankkeet menestyivät hyvin Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitushaissa. Metropolia saa rahoitusta 16 hankkeeseen, joissa kehitetään tulevaisuuden osaa-

mista, tuotteita ja palveluja yhdessä yritys-, kaupunki- ja ammattikorkeakoulukumppanien kanssa. Hankkeet mahdollistavat muun muassa Myyrmäen kampuksen yhteistyöalustojen yhä vaikuttavamman ja avoimen hyödyntämisen alueen elinkeinoelämän vauhdittajina.

Verkkokoulutusten arvioidaan lisääntyvän myös pandemian jälkeen. Tätä varten pohditaan pidemmän aikavälin ratkaisuja verkkopohjaisten koulutusten laadun, sujuvuuden ja resursien varmistamiseksi. Myös koulutusviennin osalta erilaisten verkko- ja hybridiratkaisujen kysyntä on lisääntynyt. Kansainvälisen myynnin puolella saatiin tärkeä päänavaus Kiinaan, kun varhaiskasvatuksen koulutus kiinalaisen lastentarhaketjun henkilöstölle alkoi kesäkuussa.

Digitalisaation tahtotilan mukaan vuonna 2030 Metropoliaassa opitaan ja työskennellään moderneissa ympäristöissä ja Metropolian kehittämiä digiratkaisuja hyödynnetään laajalti. Metropoliaassa on viime vuosina investoitu vahvasti uusiin oppimisympäristöihin ja moderniin infrastruktuuriin kampusuudistuksen myötä. Kampusten oppimisympäristöjä ei ole nykyisessä poikkeustilanteessa vielä päästy täysimääräisesti hyödyntämään, mutta valmiudet ovat erinomaiset. Viime vuosien satsaukset ovat myös osaltaan mahdollistaneet hybridimallissa työskentelyn.

Verkko-opetuksen laadun kehittämiseksi on käynnistetty Digistudio-projekti, jossa kahdelle kampukselle rakennetaan ajanmukaiset tilat ja palvelumalli laadukkaana digitaalisen materiaalin, kuten videoiden, podcastien tai webinaarien, tekemiseen. Digistudion demovaiheen tilat on löydetty ja parhailaan testataan toimivaa palvelumallia ja välineitä. Lopullinen studio ja toimintamalli rakennetaan vuoden loppuun mennessä.

EXAM-tenttiakvaariot mahdollistavat joustavan tenttimisen valvotussa tilassa. Metropolialla on tenttiakvaariot Myyrmäessä ja Myllypurossa. Myllypuroon rakennettua tenttiakvaariota testataan syksyllä ja otetaan sen jälkeen käyttöön. Samalla studion käyttöön muodostetaan toimintamalli jatkuvan oppimisen organisaation kanssa.

Metropolia toimii Digivisio 2030 -hankkeessa vastuammattikorkeakouluna. Metropolialla on edustus hankkeen ohjausryhmässä sekä asiantuntijoita kaikissa Digivision työpaketeissa. Sisäisesti Metropoliaassa toimii hankkeeseen osallistuvista asiantuntijoista koostuva ydintiimi, joka kokoontuu kausittain muodostaakseen kokonaiskuva hankkeen edistymisestä.

Tunnuslukujen laskukaavat

Kannattavuuden tunnusluvut

Toimintatuotot toimintakuluista (%)

$100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate poistoista (%)

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan tai kuntayhtymän keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Yhteisön nimi: HUS-kuntayhtymä
Ajalta: 1.1.2021 – 31.8.2021
Laatija / pvä: Mäkitalo Merja 5.10.2021

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella

Ennalta suunniteltua kiireetöntä hoitoa koskevien elektiivisten läheteiden määrä (206 007) kasvoi 8,1 % edellisvuodesta. Vuoden 2021 tammi-elokuussa oli saman verran arkipäiviä kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Keskimäärin tammi-elokuun jokaisena arkipäivänä HUSiin saapui 1 234 elektiivistä lähetettä. Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntien määrä (172 962) väheni 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Keskimäärin tammi-elokuussa erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä toteutui HUSin sairaaloissa keskimäärin 712 käyntiä päivässä.

Hoitoonpääsy lain edellyttämässä ajassa parantui vuoden 2020 elokuun lopun tilanteeseen verrattuna vuodeosastolle jonottaneiden osalta, mutta heikentyi hieman poliklinikalle jonottaneiden osalta. Elokuun lopussa vuodeosastohoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärä (19 743) kasvoi 2,2 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta, ja yli 6 kk odottavien potilaiden lukumäärä (3 075) väheni, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 4 828 potilasta (-36,3 %). Erikoissaloista eniten yli 6 kk odottajia oli kirurgiaan ja silmätaudeille, kuten aikaisempinakin vuosina. Kiireettömään polikliiniseen tutkimukseen ja hoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärä (29 536) kasvoi 17,8 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Vastaavasti yli 3 kk odottavien potilaiden lukumäärä kasvoi ja oli 6 338 potilasta, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 5 354 potilasta (18,4 %).

Vertailukelpoisen volyymin muutos kuvaa HUSin oman palvelutuotannon lukumäärämuutosta verrattuna talousarvioon tai edelliseen vuoteen. Sairaanhoidollisten palveluiden poiketessa kustannuksiltaan merkittävästi toisistaan on tunnusluku laskettaessa eri tuoteryhmien (esim. NordDRG-tuotteet, sähköiset palvelut) volyymit tehty vertailukelpoisiksi tuoteryhmien laskutusosuudella. Uusi tunnusluku ei reagoi yhtä herkästi poikkeavan suuriin lukumäärämuutoksiin, kuten laskutusosuudella painotettu volyyminmuutos teki. Tammi-elokuussa vertailukelpoinen volyyymi alitti talousarvion sisältämän suunnitelman 4,5 % ja kasvoi 4,0 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Avohoidon osuus oli tammi-elokuussa edellisvuotta pienempää, sen laskutuksen osuus HUSin erikoissairaanhoidosta oli 45,3 % (1-8/2020: 45,9 %). Avohoidon laskutuksen osuus koko HUSin omasta palvelutuotannosta (esh + pth) oli tammi-elokuussa 46,5 % (1-8/2020: 47,0 %). Tuotelukumäärien mukaisesti tarkasteltuna avohoidon osuus oli tammi-elokuussa HUSin erikoissairaanhoidosta 87,8 % (1-8/2020: 87,6 %) ja koko omasta palvelutuotannosta (esh + pth) 88,5 % (1-8/2020: 88,3 %).

Käyntituotteiden määrä somatiikassa kasvoi 0,8 %, ja psykiatriassa 7,8 %. DRG-tuotteiden lukumäärä kasvoi 5,9 % edellisestä vuodesta ja DRG-tuotteiden laskutus oli edellisvuotta 8,3 % suurempaa. DRG-tuoteryhmistä lukumääräisesti väheni Pientoimenpiteet (-17,4 %). DRG-O-ryhmät (lyhyt hoito; päiväkirurgia tai päivän hoitajakso) (+22,2 %), Tähytykset (+9,7 %) ja Klassiset DRG-ryhmät (vuodeosastohoito) (+4,9 %) kasvoivat lukumääräisesti eniten edellisestä vuodesta. DRG-tuotteiden kehitystä voidaan tarkastella myös päätautiluokituksen (Major Diagnostic Category, MDC) mukaisesti. Tuotelukumääräisesti suurinta lasku on ollut Infektiosairauksien hoidossa (- 44 169; -63,43 %) ja Rintarauhasen sairauksien hoidossa (-3 862; -6,93 %). Tuotelukumääräisesti kasvu on ollut suurinta Mielenterveydensairauksien hoidossa (+72 821; +16,17 %).

Strategisiin tavoitteisiin sisältyvässä etävastaanottojen lisäämisessä ollaan 40 % alle suunnitellun määrän. Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi on kuitenkin meneillään usealla eri erikoisalalla, esimerkiksi Peijaksen yhteispäivystyksessä otetaan lokakuun alussa pilottijakson ajaksi käyttöön etävastaanotto. Kokonaisuudessaan sähköisten palveluiden käyttö väheni tammi-elokuussa lähes 20 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja sen laskutus väheni lähes 15 %. Sähköisten palveluiden osuus HUSin oman palvelutuotannon laskutuksesta tammi-elokuussa oli 1,0 %, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 1,3 %. HUS Psykiatriassa on käytössä oma tuotteistusmalli (toimenpidekirjauksiin perustuva tuotteistus), josta ei tällä hetkellä valitettavasti ole saatavissa vastaavia laskutustietoja. Tammi-elokuun osalta arvioidaan psykiatrian etävastaanottojen (n. 190 957 kpl) laskutussummaksi noin 37,8 milj. euroa. Jolloin kasvua edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta arvioidaan tulleen yli 10 % ko. palvelutoimintojen lukumäärissä ja lähes 25 % kokonaislaskutuksessa.

Vuonna 2021 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas on ollut 2 828 euroa, kasvua edelliseen vuoteen 8,2 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Keskeisimmät tunnusluvut sairaanhoidollisen palvelutuotannon osalta

Sairaanhoidollinen palvelutuotanto	Tot. 1-8/ 2021	TA 1-8 /2021	Tot. 1-8 / 2020	Poikkeama-% Tot. / TA	Muutos-% Tot. / Edv.
Palvelutuotanto					
- Vertailukelpoinen volyymi				-4,7%	4,2%
- Psykiatrian hoitopäivät, lkm 1)	107 801		104 126		3,5%
- NordDRG-tuotteet, lkm	486 783	519 817	459 586	-6,4%	5,9%
DRG-ryhmät	103 348	112 990	98 533	-8,5%	4,9%
DRG-O-ryhmät	125 534	113 725	102 711	10,4%	22,2%
Tähystykset	19 450	21 687	17 732	-10,3%	9,7%
Pientoimenpiteet	47 151	70 897	57 056	-33,5%	-17,4%
900-ryhmä	191 158	199 922	183 437	-4,4%	4,2%
Kustannusperusteinen jakso	142	596	117	-76,2%	21,4%
- Käyntituotteet, lkm, somatiikka	918 872	1 308 370	911 385	-29,8%	0,8%
- Käyntituotteet, lkm, psykiatria	354 360	0	328 718	/0	7,8%
- Sähköiset palvelut, lkm	51 264	80 998	62 935	-36,7%	-18,5%
- Tk-päivystyskäynnit, lkm	150 055	169 687	140 190	-11,6%	7,0%
- Laskutettavat siirtoviiv hoitopäivät, lkm	2 097		854		145,6%
- Käyntisuoritteet, lkm	1 885 961		1 837 592		2,6%
Päivystyskäynnit (sis. myös DRG-laskutetut)	172 962		176 011		-1,7%
Ensikäynnit, lkm	156 503		134 622		16,3%
- Hoitopäivävalisuoritteet, lkm	509 068		505 176		0,8%
- Leikkaukset, lkm	57 059		48 557		17,5%
Päiväkirurgiset, lkm	22 358		17 088		30,8%
- Synnytykset, lkm 31.8.2021	11 628		10 623		9,5%
- Hoidetut eri erikoissairaanhoidon potilaat	465 528		495 608		-6,1%
- Hoidetut eri tk-potilaat 2)	118 423		113 892		4,0%
- Erikoisalahoitajakson hoitoaika (ka.)					
Somatiikka, vrk	3,8		3,8		1,9%
Psykiatria, vrk	14,3		14,4		-0,6%

HUS-Total 22.9.2021

Hoidon saatavuus ja hoitopääsy (*			
- Läheteiden määrä (elektiiviset)	206 007		190 538
- Läheteiden käsittelyaika > 21 vrk, lkm	903		3 537
- Hoitopääsyä osastolle odottavat potilaat 3)			
> 6 kk	3 075		4 828
kaikki	19 743		19 323
- Polikliiniseen hoitoon odottavat potilaat 3)			
> 3 kk	6 338		5 354
kaikki	29 536		25 077

1) Ei sisällä asumispalvelupäiviä.

2) Sisältää Kliinisen hammaslääketieteen (TK) potilaat

3) Hoitotakuun piiriin kuuluvat

*) Vuoden 2021 tiedoissa hyödynnetään Power BI hoitopääsyraportointia, vuoden 2020 tiedoissa on hyödynnetty aiempia HUS Totalista saatuja lukuja.

Laatumittarit

Laadunhallintaan olennaisena osana kuuluu laatumittarointi ja siitä seuraavat parannustoimenpiteet. HUSin laatumittareiden toteutumista seurataan kuukausittain sekä HUS-tasolla että tulosityksiköittäin ja sairaanhoitoalueittain.

HUS on hankkimassa laatu järjestelmää, kansainvälistä sairaala-akkreditaatiota (JCI). Laatumittarointi on olennainen osa myös JCI:n laatuvaatimuksia. JCI korostaa erityisesti, että kuukausittain tulee reagoida ei-toivottuun suuntaan meneviin mittareihin. Yhtymähallinnon laatu- ja potilasturvallisuuden vastuuyksikkö LAAPO seuraa HUSin, tulosityksiköiden ja sairaanhoitoalueiden laatumittareita ja nostaa esille tarvittaessa toimenpidetarpeita.

Laatumittarit elokuu [kuukausitason tiedot, ei kumulatiiviset]	2021-08	2021-07	2021-06	2021-05	2021-04	2021-03	2021-02	2021-01	Tavoitearvo
OIKEA-AIKAISUUS									
Alle 60 minuutissa lääkärille päässeiden potilaiden osuus	46,8 %	47,9 %	49,5 %	53,2 %	53,9 %	56,2 %	56,8 %	50,3 %	↑
<31 vrk hoitoon päässeiden osuus, hoitotakuun päissä olevat	31,2 %	44,9 %	42,8 %	42,2 %	39,5 %	43,5 %	41,5 %	31,5 %	> 80%
POTILAAN NÄKEMYKSIÄ JA TURVALLISUUS									
Hoitopaikan suositteleminen	75,4	74,5	74,5	73,3	73,3	74,1	73,6	72,2	> 70
HaiProt, tapahtui potilaalle -ilanteiden osuus	51,5 %	51,5 %	47,9 %	47,0 %	47,0 %	46,8 %	46,5 %	48,2 %	↓
Käsihuuhteen käyttö, 3ml ottokertoja / hetu / vrk	19	23	52	23	28	28	22	22	↑
Painehaavojen ilmaantuvuus hoidetuista potilaista	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,3 %	↓ (1,9% kriittinen raja)
Potilaalle haitan aiheuttaneiden kaatumisten ja putoamisten lkm /1000 potilaspäivää kohden	0,8	1,0	0,8	0,6	0,8	0,9	0,8	1,1	↓ (0,8 kriittinen raja)
Potilasuisutukset	474	Osavuosikatsauksittain			551	Osavuosikatsauksittain			↓
HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI									
Vakinäisen henkilökunnan kokonaisiähtövaihtuvuus	1,1 %	0,8 %	0,9 %	1,4 %	0,8 %	0,9 %	0,7 %	1,0 %	0,46-0,54 (per kk)
Henkilöstö suosittelee yksikköä / Tyytyväisyys johtamiseen	70,0 % Neljännesvuosittain			70,0 % Neljännesvuosittain			↑		
TOIMINNAN TEHOAKUUS									
Hoitajakson pituus, päivää (LOS, length of stay)	4,1	3,8	4,1	3,6	3,7	3,8	3,7	3,8	↓
Alle 30 vrk readmissio samasta syystä	Viive	1,7 %	1,5 %	1,7 %	1,9 %	1,7 %	1,8 %	1,6 %	↓
KUSTANNUUSVAIKUTTA VUUS									
Kuolleisuus, <30 vrk sairaalahoidon alkamisesta	Viive	2,4 %	2,2 %	2,3 %	2,5 %	2,5 %	2,4 %	2,5 %	↓
Kustannus / potilas [€]	1100	1409	1119	1089	1175	1085	1144	1210	↓
KEHITTYVÄ ORGANISAATIO									
Maison käyttöönottoprosentti	49,1 %	48,6 %	46,0 %	43,6 %	40,5 %	38,9 %	38,2 %	38,0 %	> 70%
OIKEUDENMUKAISUUS									
<31 vrk hoitoon päässeiden osuuden vaihteluväli kunnittain	14,1 %	37,5 %	19,5 %	17,5 %	14,0 %	16,0 %	13,9 %	12,3 %	↓

Laatumittareiden tavoitteista toteutui 5/15, kun huomioidaan myös readmission ja kuolleisuuden mittareiden tulokset edellisen kuukauden ajalta. Kesälomakuukauden jälkeen monet mittarit ovat palanneet normaalitasolle. Hoitopäässeiden osuus on kuitenkin selvästi aikaisempia kuukausia matalampi ja myös hoitajakson pituus on noussut kevään lukemista.

Palveluiden kysyntä

Hoitoon saapumistapa ja läheteiden käsittely (hoidon tarpeen arviointi alle ja yli 21 vrk)

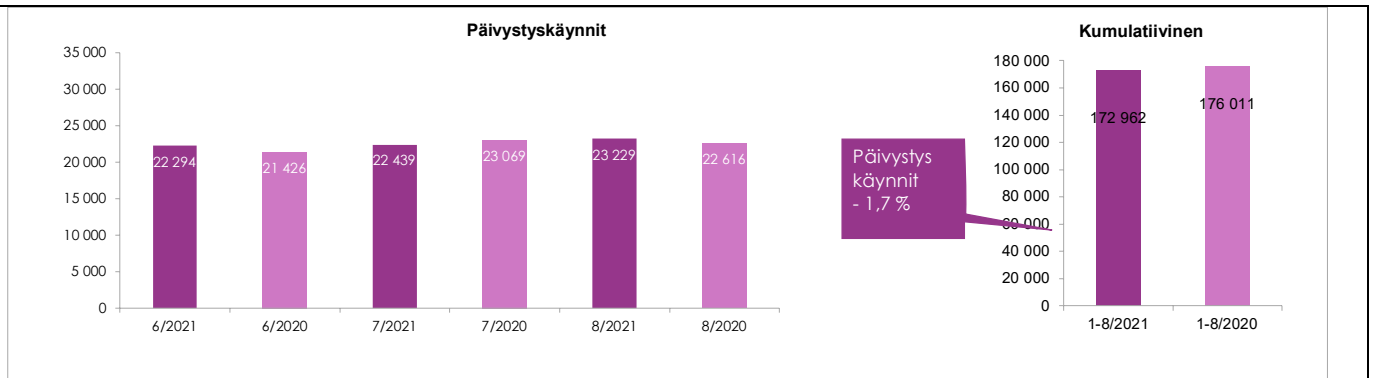
Apotti-potilastietojärjestelmän laajan käyttöönoton myötä lähete- ja odottajaraportoinnissa on ollut ongelmia. Erityisesti vuoden 2020 lähetetiedoissa on ollut haasteita, mikä on johtunut potilastietojärjestelmän vaihdosta ja välivaiheesta, jossa kahta järjestelmää on käytetty rinnakkain. Hoitopääsyn raportoinnissa siirryttiin kevään ja alkukesän 2021 aikana uuden raportointijärjestelmän käyttöön, joka aukesi 7.6.2021. Tammi-elokuun raportoinnissa läheteiden ja odottajien osalta hyödynnetään 2021 tiedoissa Power BI hoitopääsyraportointia ja vuoden 2020 tiedoissa on hyödynnetty aiempia HUS Totalista saatuja lukuja.

Ennalta suunniteltua kiireetöntä hoitoa koskevien elektivisten läheteiden määrä (206 007) kasvoi 8,1 % edellisvuodesta. Vuoden 2021 tammi-elokuussa oli saman verran arkipäiviä kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Keskimäärin tammi-elokuun jokaisena arkipäivänä HUSiin saapui 1 234 elektivistä lähetettä. Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntien määrä (172 962) väheni 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Keskimäärin tammi-elokuussa erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä toteutui HUSin sairaaloissa keskimäärin 712 käyntiä päivässä.

HUS yhteensä	Elektiiviset ulkoiset läheteet			
	1-8 / 2021	1-8/ 2020	Muutos	Muutos-%
Saapuneet läheteet (kumulatiivinen vuoden alusta)	206 007	190 538	15 469	8,1 %
Käsittelyaika 0-3 vrk	193 091	135 516	57 575	42,5 %
Käsittelyaika 4-21 vuorokautta	10 706	51 088	-40 382	-79,0 %
Käsittelyaika yli 21 vuorokautta	903	3 537	-2 634	-74,5 %
Prosenttiosuus lähetteistä, joissa käsittelyaika yli 21 vrk	0,4 %	1,9 %		

Vuoden 2021 tiedoissa hyödynnetään Power BI hoitopääsyraportointia, vuoden 2020 tiedoissa on hyödynnetty aiempia HUS Totalista saatuja lukuja.

Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntien määrä (172 962) väheni 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Keskimäärin tammi-elokuussa erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä toteutui HUSin sairaaloissa keskimäärin 712 käyntiä päivässä.

Potilaan vapaaseen valintaan perustuen HUSista muihin sairaanhoitopiireihin siirtyneitä potilaita oli 5 556 potilasta ja näistä aiheutuneet kulut olivat tammi-elokuussa 12,2 milj. euroa. Potilaan vapaaseen valintaan perustuen muualta HUSiin hoitoon hakeutuneita oli tammi-elokuussa 9 805 potilasta ja näiden laskutus oli 7,3 milj. euroa. Tammi-elokuussa vapaan valinnan potilaiden nettolaskutus oli noin -5,0 milj. euroa.

Hoidon tarpeen arviointi/tutkimuksiin pääsy alle ja yli 3 kk

Terveystieteiden tutkimuskeskus asettaa enimmillään 3 kk:n odotusajan hoidon tarpeen arvioinnin edellyttämille erikoislääkärin arvioinneille ja diagnostisille tutkimuksille. Käytännössä määräaika tarkoittaa ensikäynnille pääsyä. HUSissa määräajan noudattaminen ei ole toteutunut täysin tavoitteen mukaisesti. Elokuussa hoitotakuu toteutui 78,5 prosenttisesti. Poliklinikkahoitoon odottaneiden määrä, 29 536, kasvoi 17,8 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna tilanteeseen, ja yli 3 kk odottaneiden määrä, 6 338, kasvoi 18,4 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (8/2020: 5 354 ja 12/2020: 2 674).

Hoidon saatavuus ja hoitopääsy (hoitotakuu alle ja yli 6 kk sekä kaikki jonot yhteensä)

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen säädösten mukaisesti osastohoitoon tai toimenpiteeseen tulee päästä 6 kk:n sisällä. HUSissa seurataan päivittäin hoitotakuun piiriin kuuluvia potilaita, joiden odotus ei ole päättynyt raportointikuukauden aikana. Hoitotakuu toteutui elokuussa 84,4 prosenttisesti.

Hoitotakuurajan ylittäneitä potilaita oli osastojonossa elokuun lopussa 3 075. Näistä erikoisaloista tarkasteltuna kirurgiaan ja silmätaudeille odotti eniten potilaita, kuten aikaisempinakin vuosina. Hoitotakuussa pysyminen on enimmäkseen HYKS-sairaanhoitoalueen ongelma, mutta viime vuodesta lähtien jonot ovat kasvaneet muillakin sairaanhoitoalueilla. Lohjalla oli 249, Porvoossa oli 55 ja Hyvinkäällä oli 34 potilasta odottanut hoitopääsyä yli 6 kk.

Osastohoitoon odottaneiden määrä, 19 743 kasvoi 2,2 % verrattuna edelliseen vuoteen, ja yli 6 kk odottaneiden määrä, 3 075 väheni 36,3 % verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan tilanteeseen (8/2020: 4 828 ja 12/2020: 3 060).

Sähköiset palvelut

Sähköiset palvelut	1-8 / 2021		1-8 / 2020		Muutos-%	
	tuote lkm	laskutus	tuote lkm	laskutus	tuote lkm	laskutus
eLääkärikäynti	21 152	5 269 512	44 023	10 715 157	-52,0 %	-50,8 %
eHoitajakäynti	3 415	739 999	2 478	617 255	37,8 %	19,9 %
eErityistyöntekijä	3 586	760 184	7 989	1 482 580	-55,1 %	-48,7 %
eHoito-ohjelma	17 749	5 396 186	7 518	2 305 583	136,1 %	134,0 %
eSeuranta	1 201	249 660	182	26 668	559,9 %	836,2 %
eKonsultaatio	514	92 182	51	6 032	907,8 %	1428,3 %
eTiimivastaanotto	2	2 485	61	9 719		
eRyhmäkäynti	2 745	301 633	633	52 604		
Sähköiset palvelut	51 264	12 976 156	62 935	15 215 598	-18,5 %	-14,7 %

(Psykiatrian toimenpidekirjauksiin perustuvasta tuotteistuksesta johtuen vain tuoteryhmät eHoito-ohjelma ja eSeuranta sisältävät psykiatrian käynnejä)

Strategisiin tavoitteisiin sisältyvässä etävastaanottojen lisäämisessä ollaan 40 % alle suunnitellun määrän. Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi on kuitenkin meneillään usealla eri erikoisalalla, esimerkiksi Peijaksen yhteispäivystyksessä otetaan lokakuun alussa pilottijakson ajaksi käyttöön etävastaanotto. Kokonaisuudessaan sähköisten palveluiden käyttö väheni tammi-elokuussa lähes 20 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna ja sen laskutus väheni lähes 15 %. Sähköisten palveluiden osuus HUSin oman palvelutuotannon laskutuksesta tammi-elokuussa oli 1,0 %, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 1,3 %.

Psykiatriassa käytetään omaa toimenpiteisiin perustuvaa tuotteistusta eikä siellä käytetä eKäyntityyppistä kuin eHoito-ohjelmaa (nettiterapiassa) ja eSeuranta. Tämän vuoksi psykiatriassa lääkärin/hoitajan/erityistyöntekijän etänä pitämät vastaanotot eivät näy ko. tilastoissa (pl. nettiterapia). Tammi-elokuun osalta arvioidaan psykiatrian etävastaanottojen (n. 190 957 kpl) laskutussummaksi noin 37,8 milj. euroa. Jolloin kasvua edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta arvioidaan tulleen yli 10 % ko. palvelutoimintojen lukumäärissä ja lähes 25 % kokonaislaskutuksessa.

Laskutus maksajittain

Sairaanhoidollisen palvelutuotannon laskutus (1 000 euroa)	Tot. 1-8/2021	TA 1-8/2021	Poikk.-% Tot. 1-8/2021/ TA 1-8/2021	Tot. 1-8/2020	Muutos-% Tot. 1-8/2021/ Tot. 1-8/2020	Ennuste 2021	Tot. 2020
Jäsenkunnat	1 258 815	1 322 509	-4,8 %	1 161 410	8,4 %	1 949 909	1 876 561
- Jäsenkuntien maksuosuus	1 199 498	1 259 811	-4,8 %	1 109 485	8,1 %	1 860 179	1 795 685
- Muu laskutus jäsenkunnilta	59 317	62 698	-5,4 %	51 925	14,2 %	89 730	80 876
* Siirtoviiv ehoitopäivät	1 228	364	237,8 %	512	139,7 %	1 103	594
* Terv.keskuspäivystys	26 282	27 334	-3,9 %	23 000	14,3 %	40 561	34 323
* Kliininen hammashoito	530	700	-24,2 %	329	61,4 %	922	699
* Muu palvelutuotanto	587	3 643	-83,9 %	413	42,0 %	1 146	667
* Muut kapitaatioperusteiset erät (*)	30 657	30 657	0,0 %	27 503	11,5 %	45 965	44 295
Muu laskutus (**)	138 577	145 406	-4,7 %	124 554	11,3 %	212 949	190 223
- Erva	56 170	57 706	-2,7 %	49 385	13,7 %	84 992	76 937
- Muut sairaanhoitopiirit	60 140	62 169	-3,3 %	53 519	12,4 %	94 198	80 242
- Ulkomaille asuvat	2 477	3 362	-26,3 %	3 264	-24,1 %	4 077	5 164
- Kelan maksajat	4 171	3 157	32,1 %	3 625	15,1 %	5 932	6 004
- Puolustusvoimat	366	410	-10,6 %	469	-21,8 %	596	639
- Vakuutusyhtiöt	10 659	12 889	-17,3 %	10 218	4,3 %	14 886	15 190
- Muut maksajat	4 592	5 715	-19,6 %	4 074	12,7 %	8 267	6 047

*) ensihoito, lääkärinhelikopteri, myrkytystietokeskus ja hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus (päivystysapu ja potilasvakuutus ovat osa jäsenkuntien maksuosuutta)

**) sis. myrkytystietokeskus

HUS-Total 20.9.2021

Tammi-elokuussa sairaanhoidollisen palvelutuotannon muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus oli 138,6 milj. euroa ja se alitti talousarvion 6,8 milj. eurolla (- 4,7 %). Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 14,0 milj. euroa (11,3 %).

Muiden sairaanhoitopiirien laskutus oli 60,1 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna muiden sairaanhoitopiirien laskutus kasvoi 6,6 milj. euroa (12,4 %). Suurinta laskutuksen väheneminen oli Länsi-Pohjan, Etelä-Savon ja Kainuun sairaanhoitopiireissä. Keski-Pohjanmaan, Lapin ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien toteutunut laskutus on puolestaan kasvanut edellisvuodesta.

Muut maksajat

Muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus (138,6 milj. euroa) toteutui tammi-elokuussa 6,8 milj. euroa (- 4,7 %) talousarviota pienempänä. Muiden sairaanhoitopiirien tammi-elokuun laskutus alitti talousarvion 2,0 milj. euroa (- 3,3 %), mutta ERVA-alueen laskutus oli lähes suunnitellulla tasolla (- 2,7 %). Muiden maksajien talousarvion toteutumisessa on jatkuvaa epävarmuutta, koska vaativien erityistason hoitojen laskutuksen suuruus yhteensä ja erityisesti kohdentuminen eri maksajille vaihtelee kuukausittain ja vuosittain.

Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus

Edelliseen vuoteen verrattuna jäsenkuntien maksuosuuslaskutus kasvoi tammi-elokuussa 8,1 % (90,0 milj. eurolla). Hoidettujen eri erikoissairanhoidon potilaiden lukumäärä kuitenkin väheni tammi-elokuussa jäsenkuntien osalta 6,7 %. Toteumatluvut raportoidaan sekä kuluvaan että edellisen vuoden osalta laskutuskauden mukaisesti, mikä on poistanut mahdollisen takautuvasti, esim. diagnoosien tarkentuessa ja muuttuessa, tapahtuvan laskutuksen vaikutuksen raportoinnissa. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 60,3 milj. eurolla (-4,8 %).

Laskutus €	Kumulatiivinen					Koko vuosi				
	Tot. 1-8/2021	TA 1-8/2021	Tot. 1-8/2020	Poikk.-% Tot. 1-8/2021 / TA 1-8/2021	Muutos-% Tot. 1-8/2021 / Tot. 1-8/2020	TA 2021	ENN 2021	Tot. 2020	Poikkeama-% Ennuste / TA 2021	Muutos-% TA 2021 / Tot. 2020
Hyksien kunnat	863 251	904 847	809 127	-4,6%	6,7%	1 373 584	1 339 433	1 297 771	-2,5%	5,8%
H0049 Espoo	190 248	196 902	177 621	-3,4%	7,1%	298 308	293 879	287 620	-1,5%	3,7%
H0091 Helsinki	442 109	469 529	418 593	-5,8%	5,6%	713 710	686 654	670 586	-3,8%	6,4%
H0092 Vantaa	168 864	174 241	155 688	-3,1%	8,5%	264 259	262 963	247 221	-0,5%	6,9%
H0235 Kauniainen	6 952	6 752	6 375	3,0%	9,1%	10 284	10 945	10 373	6,4%	-0,9%
H0245 Kerava	29 019	28 179	25 975	3,0%	11,7%	42 785	43 125	41 902	0,8%	2,1%
H0257 Kirkkonummi	26 058	29 244	24 875	-10,9%	4,8%	44 238	41 865	40 069	-5,4%	10,4%
Länsi-Uudenmaan sh:n kunnat	38 458	42 560	35 401	-9,6%	8,6%	63 852	59 042	57 514	-7,5%	11,0%
H0078 Hanko	7 562	8 587	6 429	-11,9%	17,6%	12 872	11 698	11 001	-9,1%	17,0%
H0149 Inkoo	4 523	5 188	3 768	-12,8%	20,0%	7 823	6 756	6 522	-13,6%	20,0%
H0710 Raasepori	26 374	28 784	25 203	-8,4%	4,6%	43 156	40 587	39 991	-6,0%	7,9%
Lohjan sh:n kunnat	75 141	81 496	68 688	-7,8%	9,4%	123 411	120 037	109 771	-2,7%	12,4%
H0224 Karkkila	6 802	7 967	6 639	-14,6%	2,4%	12 076	10 628	10 919	-12,0%	10,6%
H0444 Lohja	39 098	44 105	37 471	-11,4%	4,3%	66 811	64 297	58 831	-3,8%	13,6%
H0755 Siuntio	5 186	5 366	4 462	-3,3%	16,2%	8 127	8 479	6 993	4,3%	16,2%
H0927 Vihti	24 055	24 058	20 117	0,0%	19,6%	36 397	36 633	33 028	0,6%	10,2%
Hyvinkään sh:n kunnat	149 205	155 142	130 864	-3,8%	14,0%	236 850	235 258	220 820	-0,7%	7,3%
H0106 Hyvinkää	40 167	41 221	35 098	-2,6%	14,4%	62 950	63 554	59 210	1,0%	6,3%
H0186 Järvenpää	34 700	35 384	30 436	-1,9%	14,0%	54 028	55 113	51 850	2,0%	4,2%
H0505 Mäntsälä	15 574	17 093	14 010	-8,9%	11,2%	26 084	25 046	22 969	-4,0%	13,6%
H0543 Nurmijärvi	31 372	32 009	27 782	-2,0%	12,9%	48 841	48 955	46 608	0,2%	4,8%
H0858 Tuusula	27 393	29 434	23 538	-6,9%	16,4%	44 947	42 591	40 183	-5,2%	11,9%
Porvoon sh:n kunnat	73 443	75 766	65 405	-3,1%	12,3%	114 927	117 387	109 810	2,1%	4,7%
H0018 Askola	3 653	3 859	3 091	-5,3%	18,2%	5 858	5 147	5 420	-12,1%	8,1%
H0407 Lapinjärvi	2 004	2 210	2 046	-9,3%	-2,1%	3 356	3 015	3 132	-10,2%	7,2%
H0434 Loviisa	10 112	11 516	9 349	-12,2%	8,2%	17 463	16 798	15 768	-3,8%	10,8%
H0611 Pornainen	3 509	3 496	3 138	0,4%	11,8%	5 315	5 309	5 531	-0,1%	-3,9%
H0638 Porvoo	38 079	39 960	35 079	-4,7%	8,6%	60 603	59 361	58 214	-2,0%	4,1%
H0753 Sipoo	16 086	14 725	12 701	9,2%	26,6%	22 333	27 757	21 747	24,3%	2,7%
Jäsenkunnat yhteensä	1 199 498	1 259 811	1 109 485	-4,8%	8,1%	1 912 623	1 871 157	1 795 685	-2,2%	6,5%

HUS Total & Power BI 20.9.2021

Vapaasti hoitopaikan valinneiden potilaiden nettolaskutus

Tammi-elokuussa vapaan valinnan potilaiden nettolaskutus oli noin -5,0 milj. euroa. Suurinta nettolaskutus oli akuuttipsykiatriassa (2,0 milj. euroa) ja korva-, nenä ja kurkkutaudeissa (0,4 milj. euroa). Alla olevissa taulukoissa on esitetty vapaan hoitopaikan valinneiden potilaiden nettolaskutus kumulatiivisesti vuoden alusta ja muutoksena edelliseen vuoteen nähden.

Hoidetut potilaat

Erikoissairaanhoidossa hoidettiin 465 528 potilasta tammi-elokuussa. Määrä pieneni 6,1 % edellisestä vuodesta. Tästä jäsenkuntien potilaita oli yhteensä 434 797. Hoidettujen potilaiden määrä sisältää vuoden 2020 osalta erikoissairaanhoidossa koronaviruksen drive-in -testauksessa käyneet jäsenkuntien asukkaat.

Covid-19-hoidon laskutus

Tammi-elokuussa HUSin jäsenkunnille toteutui Covid-19-potilaiden päätyneistä hoitajaksoista 22,2 milj. euron laskutus. Hoitajaksoihin sisältyi 7 905 osastohoitopäivää ja 2 608 tehohoitoapäivää. Yhteensä hoitopäivä kertyi 10 513 kappaletta. Pandemia -tietomallin korjausten vuoksi osastohoitopäivien kumulatiivinen määrä on huomattavasti pienempi kuin heinäkuussa raportoitu määrä. Jäsenkunnille on aiheutunut osastohoidon kustannusten lisäksi päivystyskäyntien laskutusta tammi-elokuussa 515 000 euroa. Näissä päivystyskäynneissä potilaiden diagnoosina on Covid-19 -taudin epäily.

Muiden maksajien Covid-19 osastohoidon laskutus oli 1,7 milj. euroa ja siihen sisältyi osasto- ja tehohoitoapäiviä 442 kappaletta. Yhteensä osasto- ja tehohoidosta kertyi laskutusta tammi-elokuussa 23,9 milj. euroa ja sillä hoidettiin 1 313 Covid-19 potilasta.

Laskutushinnat ovat vahvistetun hinnaston mukaisia, eikä niihin sisälly mahdollista Covid-19-epidemiasta johtuvaa muun tuotannon alenemaa. Covid-19 -potilaiden tehohoidon kustannusten kohdennusta korjattiin maaliskuussa 2021 takautuvasti

korottamalla tehohoidon yksikköhintaa raskaimman tehohoidon yksiköissä. Hinnan korotuksella varmistetaan kustannusten kohdentuminen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Covid-19-infektion testauksesta ja analytiikasta laskutettiin jäsenkunnilta tammi-elokuussa 154,2 milj. euroa.

Tuottavuus

Vuonna 2021 kokonaistuottavuuden kehitystä seurataan kustannus per potilas -tunnusluvulla. Tammi-elokuussa HUSin kustannus per potilas on ollut 2 828 euroa, kun se edellisen vuoden vastaavana ajankohtana oli 2 589 euroa, kasvua edelliseen vuoteen on 8,2 % (deflatoitu). Tavoitteena on, että kustannus per potilas laskisi HUS tasolla -1 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Tuloskehitys

Tammi-elokuussa jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) alitti talousarvion 60,3 milj. euroa (- 4,8 %). Talousarvioon verrattuna jäsenkuntien palveluiden käytön määrän muutoksen vaikutus laskutuksen talousarvioalitukseen oli - 5,4 % (määräero) ja käytettyjen palveluiden sisällöllisessä kohdentumisessa tapahtuneen muutoksen ja keskihinnan muutoksen vaikutus oli - 0,1 % (valikoima- ja hintaero). Talousarvioalituksesta 0,7 %-yksikköä aiheutui ostopalveluista. Määrä- ja valikoima/hintaero lasketaan ainoastaan HUSin omana toimintana toteutuneesta tuotannosta. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus kasvoi edellisen vuoden tammi-elokuun toteumasta 8,1 % (90,0 milj. euroa). Verrattuna edelliseen vuoteen jäsenkuntien palveluiden määrällisen kysynnän vaikutus laskutuksen kasvuun oli + 4,3 %, ja valikoima-/hintaeron vaikutus oli + 3,1 %. Vuosimuutoksesta 0,6 %-yksikköä aiheutui ostopalveluista.

Talousarviossa vuodelle 2021 asetetut oman palvelutuotannon hinnat ovat keskimäärin 5,0 % korkeammat kuin vuonna 2020. Tammi-elokuussa 2021 toteutunut oman palvelutuotannon keskihinta oli 4,9 % korkeampi suhteessa edellisen vuoden vastaavan ajankohdan keskihintaan. Osaltaan palveluiden toteutunut käyttö on tammi-elokuussa siis hieman poikennut talousarviossa suunnitellusta, useiden tuoteryhmien volyymi on hieman kasvanut. Poikkeuksena kuitenkin Pientoimenpiteet ja Sähköiset palvelut volyymi on hieman laskenut edellisvuoteen verrattuna. Volyymiosuudet tuoteryhmien välillä ovat edellisen vuoden kaltaiset.

Potilaan vapaaseen valintaan perustuen HUSista muihin sairaanhoitopiireihin siirtyneitä potilaita oli 5 556 potilasta ja näistä aiheutuneet kulut olivat tammi-elokuussa 12,2 milj. euroa. Potilaan vapaaseen valintaan perustuen muualta HUSiin hoitoon hakeutuneita oli tammi-elokuussa 9 805 potilasta ja näiden laskutus oli 7,3 milj. euroa. Tammi-elokuussa vapaan valinnan potilaiden nettolaskutus oli noin -5,0 milj. euroa.

Elokuussa sitovat nettokulut ylittivät talousarvion 13,9 % (23,5 milj. euroa) ja kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 27,6 % (41,7 milj. euroa). Suuri ylitys johtuu siitä, että alkuvuonna myyntituottoihin kirjattuja rajatetauksen valtiontuen (STM) jaksotuksia purettiin elokuussa 49 miljoonaa euroa. Tammi-elokuussa sitovat nettokulut ylittivät talousarvion 1,4 % (16,7 milj. euroa) ja pienivät edellisvuoteen verrattuna 0,6 % (7,2 milj. euroa), kun VM:n 51,8 miljoonan euron toukokuulle kirjattua avustusta ei oteta huomioon. VM:n valtionavustuksen sisältäen sitovat nettokulut alittivat talousarvion 2,9 % (35,1 milj. euroa) ja pienivät edellisvuoteen verrattuna 4,7 % (59,0 milj. euroa).

Toimintakulut alittivat tammi-elokuussa talousarvion 0,8 % eli 14,6 milj. euroa. Kululajikohtaisesti tarkasteltuna henkilöstökulut ylittivät talousarvion 9,9 milj. euroa (1,0 %). Palvelujen ostot alittivat talousarvion 12,2 milj. euroa (2,6 %). HUS Diagnostiikkakeskuksen rajatetaukseen vuokrattua kapasiteettia on rajatetauksen toteututtua budjetoitua pienempänä pystytty käyttämään myös väestötetaukseen, jolloin väestötetaukseen budjetoituja kustannuksia on jäänyt toteutumatta. Väestötetausta varten budjetoitu tutkimuskapasiteetti samoin kuin koronanäytteenoton alihankinta ovat toteutuneet ennakoitua alhaisempina. Edellä mainituista tekijöistä johtuva palvelujen ostojen talousarvioalitus on noin 15 milj. euroa. HUS Diagnostiikkakeskuksen palvelujen ostoissa on n. 4,5 milj. euroa liikaa jaksotettuja ulkoisia palvelujen ostoja. Talousarvioalitus olisi ilman ylimääräistä jaksotusta näin ollen noin 20 milj. euroa. Tarvikekulut alittivat talousarvion 8,1 milj. euroa (2,3 %). Poistot ja arvonalentumiset alittivat talousarvion 1,1 milj. euroa (1,5 %).

Elokuussa tilikauden tulos oli 43,9 milj. euroa alijäämäinen (TA -5,4 milj. euroa) eli tulos alitti talousarvion 38,5 milj. euroa. Tulosta heikensi rajatetauksen valtiontuen (STM) jaksotusten purku 49 milj. eurolla. Tammi-elokuussa tilikauden tulos oli - 45,3 milj. euroa ilman VM:n 51,8 miljoonan euron toukokuulle kirjattua avustusta (TA +31,8 milj. euroa) eli kumulatiivinen tulos alitti talousarvion 77,1 milj. eurolla. VM:n avustuksen sisältäen tammi-elokuun tulos oli 6,5 milj. euroa alittaen talousarvion 25,3 milj. eurolla. Tulos sisältää aiemmin mainitun n. 4,5 milj. euroa liikaa jaksotettuja ulkoisia palvelujen ostoja. Vuoden kolmas tulosaluekohtainen ennuste laadittiin tammi-heinäkuun toteumatietoihin perustuen ja se päättyi 20,0 milj. euron ylijäämään ja sitovien nettokulujen 3,8 %:n eli 72,4 milj. euron talousarvioalitukseen. Ennuste sisältää VM:n 51,8 milj. euron valtionavustuksen ja STM:n rajatetauksen valtiontukea 45 milj. euroa. Seuraava ennuste valmistuu lokakuun alkupuolella.

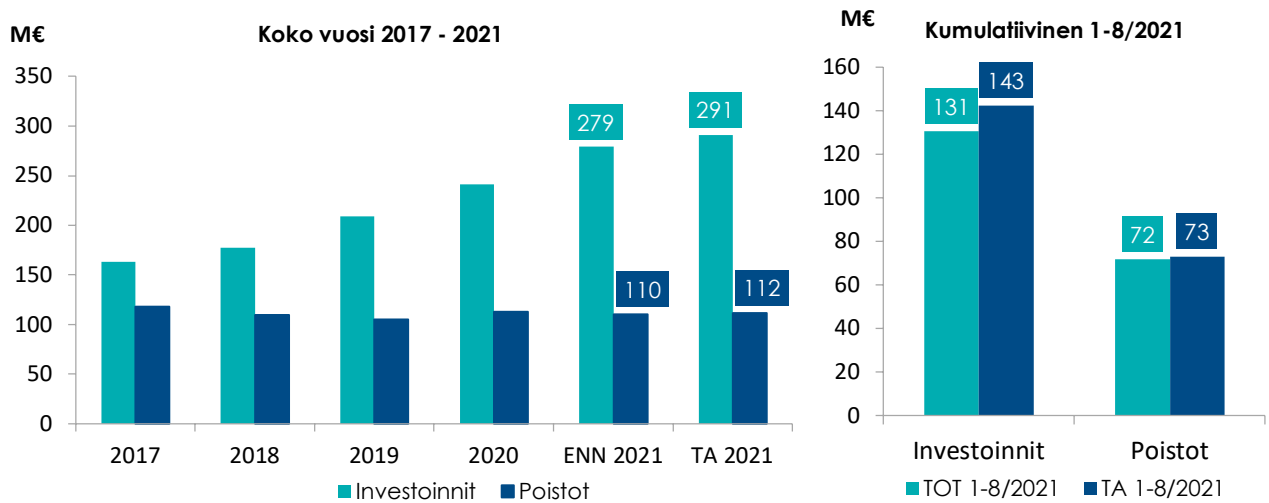

Investoinnit

Toimintavuoden investointien arvioidaan jäävän alle budjettivaruksen, koska uuden Tammissairaalan rakennustyöt käynnistyivät aikaisemmin suunniteltua hitaammin. Hankkeen kustannusraamiin liittyneet selvittelyt vuoden 2020 puolella ja kehitysvaihe projektinjohtourakoitsijan kanssa ovat viivästyttäneet töitä niin, että talousarvioon 2021 varatusta 45 milj. eurosta siirtyy noin 20 milj. euroa maksettavaksi seuraavan vuoden puolella. Myös Jorvin uuden vuodeosastorakennuksen hanke pääsee käynnistymään hieman ennakoitua myöhemmin. Eräissä muissakin investoinneissa on noussut esiin vuoden 2021 varausten tarkistustarpeita, jonka vuoksi investointiohjelman 2021-2024 tarkistaminen esitettiin hallitukselle 24.5.2021 (§73) sekä 13.9.2021 (§121). Vuoden 2021 investointimäärään ei kuitenkaan vielä tässä vaiheessa ole tehty muutosta. *) Vuoden 2021 investointien toteuma-arvio on 279 milj. euroa (talousarviossa 291 milj.).

Puistosairaalahankkeen kustannusten kokonaismäärä tarkentui ja nousi rakentamisen edistyessä. Valtuusto käsitteli ja hyväksyi muutosesityksen 10.6.2021 (§23).

(1 000 euroa)	TA 2021 *)	TOT 1-8/2021	TA 1-8/2021	Poikkeama
Rakennukset	203 390	103 643	112 994	-9 351
Laitteet	40 190	11 745	9 569	2 176
Tietojärjestelmät	31 990	12 236	16 995	-4 759
Osakkeet ja osuudet	3 000	3 002	3 000	2
HUS Yhteensä	291 000	130 626	142 558	-11 932

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Maksuvalmius

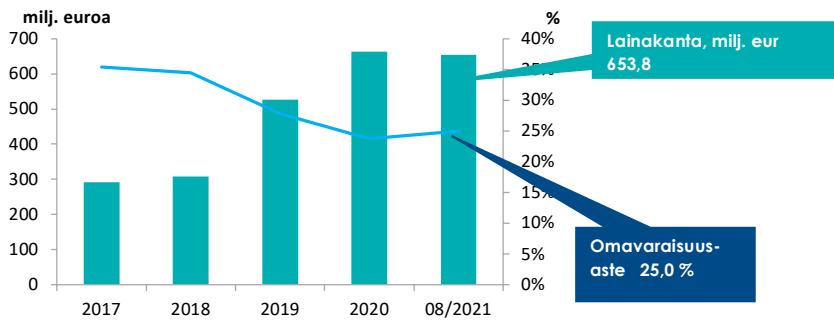
Kuntayhtymän rahavarat 31.8.2021 olivat 134,3 milj. euroa. Rahavarat sisältävät kuntayhtymälle annettuja lahjoitusvaroja 6,9 milj. euroa, ja kuntayhtymän konsernipankkitiliin kuuluvien konserniyhtiöiden varoja 11,6 milj. euroa. Kassan riittävyystavoite vuoden lopussa on vähintään 15 päivää.

Ottolainat

Uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan nostettavaksi loppuvuoden 2021 aikana 90 milj. euroa (TA2021 enintään 210 milj. euroa). Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 18,2 milj. euroa. Vuoden lopussa kuntayhtymällä tulee olemaan pitkäaikaista lainaa 734 milj. euroa. Ottolainojen keskiporko oli kuukauden lopussa 0,11 %. Vaihtuvakorkoisten lainojen osuus HUSin lainasalkusta oli 27 %, ja niiden keskiporko oli 0,00 %. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 73 % ja niiden keskiporko oli 0,16 %. Kuntayhtymän omavaraisuusasteen tavoitearvo vuoden lopussa on vähintään 18 %.

Antolainat

HUS-kuntayhtymän HUS-Kiinteistöt Oy:lle myöntämien antolainojen saldo 31.8.2021 oli 23,1 milj. euroa. Uudenmaan Sairaalapesula Oy maksoi heinäkuussa pitkäaikaiset lainansa 3,4 milj. euroa kuntayhtymälle kokonaan takaisin liittyen HUSin hallituksen päätökseen 8.6.2020 § 86 Uudenmaan Sairaalapesula Oy:n ja Puro Tekstiilihuolto Oy:n liiketoimintojen yhdistämisestä. Orton Oy:llä oli pääomalainaa kuntayhtymältä 2,2 milj. euroa ja Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy:llä 1,0 milj. euroa.

Henkilöstö

HUSissa työskenteli elokuussa 27 767 henkilöä, joka oli 254 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Henkilöstömäärä alitti talousarvion 327 henkilöllä. Kasvu edelliseen vuoteen verrattuna aiheutui koronapandemian vaatimasta lisäresursoinnista erityisesti HUS Diagnostiikkakeskuksen koronanäytteenottoon. Talousarvioalitus on aiheutunut mm. hoitohenkilökunnan rekrytointihaasteista sekä covid-näytteenoton henkilöstön asteittaisesta alasajosta. Henkilötyövuosia tehtiin tammi-elokuussa 14 748 ja niiden määrä on laskenut 219 htv:llä eli -1,5 % edellisvuodesta. Alitus aiheutuu Apotti-potilastietojärjestelmän käyttöönottoon palkatun lisäresurssin vähentymisestä, Asvian tekstinkäsittelijöiden määrän vähentymisestä digitalisaation myötä sekä edellä mainituista muista tekijöistä.

Palkkoja ja palkkioita maksettiin tammi-elokuussa 800 milj. euroa, mikä on 4,4 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Covid-19-epidemian vuoksi maksetut lisä- ja ylityökorvaukset kasvattavat henkilöstökuluja. Palkat ja palkkiot ylittävät talousarvion 5,2 milj. eurolla, 0,6 %. Vuokratyövoimaa on jouduttu käyttämään erityisesti päivityksessä, radiologiassa, työterveydessä ja psykiatriassa. Oman henkilöstön palkkaaminen ei ole yrityksistä huolimatta onnistunut näillä osa-alueilla. Vuokratyövoiman ostot ovat olleet tammi-elokuussa 23 milj. euroa, mikä ylittää talousarvion 2,5 milj. eurolla, 12,4 %. Talousarviolitus aiheutuu pääosin hoitajavajeen paikkaamisesta vuokratyövoimalla.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Varautumisen, valmiussuunnittelun ja riskienhallinnan tarkoitus on varmistaa toiminnalliset perusedellytykset, jotta HUS voi toimia tehokkaasti sekä tuottavasti ja toiminnan jatkuvuus voidaan turvata. Tavoite on, että HUS antaa laadukasta, turvallista ja vaikuttavaa hoitoa potilaille perustehtävänsä ja tavoitteidensa mukaisesti. Varautuminen ja valmiussuunnittelu on yhtymätasolla määritelty HUSin toimintaohjeissa. Riskienhallinta ja riskeihin varautuminen on kytketty yhtymätasolla ja tulosyksiköissä osaksi toiminnan ja talouden suunnittelu-, toteutus- ja seurantaprosesseja. Varautumisesta, riskeistä ja riskienhallinnan tilanteesta raportoidaan talousarviossa, osavuositarkastuksissa sekä tilinpäätöksessä.

HUSin on yhteiskunnallisesti turvallisuuskriittisenä toimijana kyettävä varmistamaan toimintansa jatkuvuus kaikissa tilanteissa. Häiriö- ja erityistilanteisiin varaudutaan, niitä seurataan ja niistä raportoidaan viiveettä valmiusjohdon määrittelemällä tavalla. Tämän toiminnan tueksi on HUSissa otettu käyttöön tilannekeskustoiminto ja erva-tasoinen valmiusviestijärjestelmä alkuvuodesta 2021.

HUSin toimintojen jatkuva monimuotoistuminen sekä alueellinen laajentuminen aiheuttaa tarpeen myös esimerkiksi nykyistä tiiviimpään alueelliseen varautumis- ja riskienhallintatyöhön. Tämä kehitys on huomioitu osaltaan sekä valmiuden että riskienhallinnan toimintaohjelmissa. HUSin varautuminen erilaisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin on ohjeistettu HUS valmiusohjeessa ja Lääkinnän valmiussuunnitelmassa.

HUS on tarkastelukaudella pyrkinyt vahvistamaan entisestään strategisen riskienhallinnan kytkentää talouden ja toiminnan suunnittelu- ja seurantaprosesseihin, systematisoidakseen vuosisuunnittelua ja tältä osin myös riskienhallinnan toteuttamista. HUSin toimintojen jatkuva monimuotoistuminen ja laajentuminen, toimintaympäristön haasteet ja vallitseva koronapandemia ovat osaltaan lisänneet paineita tehostaa näiden toimintojen kytkentää. Varautumisen ja valmiussuunnittelun toiminnot ovat keskeinen osa kokonaisuutta.

HUSin johto otti kantaa alkuvuodesta 2021 strategiaan ja tavoitteisiin, konsernin riskiprofiiliin ja merkittäviin strategiaan riskien sekä niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Strategisia riskejä ja riskienhallintatoimenpiteitä on käsitelty tämän jälkeen

yksityiskohtaisesti tulosyksiköissä. Samalla on arvioitu tulevan talousarviokauden riskejä ja suunniteltu niille hallintatoimenpiteet. Hallintatoimenpiteet on kirjattu toimintasuunnitelmiin. Tulevalla talousarviokaudella merkittäviä riskejä tunnistetaan ja riskienhallinnan tilaa arvioidaan sekä seurataan osavuosisikatsauksissa että tilinpäätöksessä.

Riskianalyseissa ovat korostuneet muun muassa seuraavat näkökulmat: HUSin toimintaan vaikuttava sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteellinen uudistus, poliittinen päätöksenteko ja mahdollisen lainsäädännön viivästymisen aiheuttama erikoissairaanhoidon heijastuva epävarmuus. Merkittäviä haasteita aiheutuu edelleen myös vallitsevasta pandemiatilanteesta. Sisäisiä riskejä esiintyy strategisesti tärkeän henkilöstön ja erityisasiantuntijoiden saatavuuteen, merkittäviin hankkeisiin, tietojärjestelmien toimintaan, toiminnallisiin järjestelyihin sekä toiminnan jatkuvuuteen ja huoltovarmuuteen kohdistuen.

Tulevaisuuden näkymät

Covid-19-epidemiatilanne vaikuttaa merkittävästi HUSin toimintaan edelleen. Hoitojonot ovat pitkittyneet useiden erikoisalojen osalta ja niiden purkaminen vaatii pahimmillaan jopa lähes kalenterivuoden. Väestön tietoisuus rokotusten tärkeydestä, jotta kalliilta tehohoidolta vältytään ja tehohoitopaikkoja voidaan vapauttaa ns. normaalitoimintaan on erittäin tärkeää sekä HUSin että jäsenkuntien kannalta.

Syksyllä keskitytään hoitojonojen saattamiseen lakisääteiselle tasolle, mikä vaatii lisä- ja ylitoita sekä tilaratkaisuja, joiden kustannukset ovat normaalitasoa korkeampia. Covid-19-epidemia sekä väestön ikääntymisen myötä kuntasektori ajautuu tilanteeseen, jossa on löydettävä/laajennettava kustannustehokkaita ratkaisuja palveluiden tuottamiseksi mm. etävastaanotot. HUSissa etävastaanottojen osalta on käynnistynyt kokeilu Peijaksen päivystyksen osalta. Osa potilaista hoidetaan videovastaanottojen kautta.

HUSin virkamiehet osallistuvat aktiivisesti hyvinvointialueiden valmisteluun. Tätä tukemaan HUSissa valmistellaan merkittävää organisaatiomuutosta. 1.1.2022 alkaen Leikkaus, teho ja kivunhoito, Pää- ja kaulakeskus, Syöpäkeskus ja Naistentaudit ja synnytykset siirtyvät Hyksistä osaksi Maakunnalliset kliiniset palvelut tulosaluetta. Lisäksi Neurokeskus yhdistyy Psykiatrian tulosyksikköön muodostaen uuden Aivokeskus-tulosyksikön. Organisaatiorakenteen muutokset ovat välttämättömiä, koska sote-valmistelun aikataulu on tiukka. Uuden HUS-yhtymän hallinto ei ehdi vaikuttaa vuoden 2023 organisaatiorakenteeseen. Muutoksella HUS valmistautuu täyttämään sote-lainsäädännön velvoitteet ja tavoitteet. Laajoja muutoksia on tehtävä, koska nykyiset HUSin sairaanhoitoalueet ja hyvinvointialueet eivät täsmää. Organisaatiouudistuksen tavoitteet ja periaatteet johdetaan sote-laista

1. Yhdenvertaisuuden toteutuminen (sote-järjestämislaki)
2. Lähipalveluiden turvaaminen (sote-järjestämislaki)
3. Hyvä vuorovaikutus hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa
4. Yhteen sovitettujen palvelukokonaisuuksien toteutuminen (sote-järjestämislaki)
5. Kustannusvaikuttava ja tehokas palvelutuotanto (sote-järjestämislaki)

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde 09 310 1641

www.hel.fi